

ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
w
KRAKOWIE

2669

KZG-3 z. 681/72 — 6000

S. 111

W DYREKCJI MIEJSKIEGO
TECHNICZNO PRZEMYSŁOWEGO,
KRAJOWEGO INSTYTUTU POPIERANIA
RĘCZNOŚCI I PRZEMYSŁU W KRAKOWIE
ZA ROK 1912

KRAKÓW 1914
NAKLADEM MUZEUM TECHNICZNO PRZEMYSŁOWEGO

DRUKARNIA LUDOWA W KRAKOWIE, UL. DUNAJEWSKIEGO L. 5.

nr. ew. nabytków: 35 165

WSTĘP. Przystępując do złożenia sprawozdania z działalności Dyrekcyi miejskiego Muzeum techniczno przemysłowego i Krajowego Instytutu popierania rękodzieł i przemysłu za rok 1912, sprawozdania czysto administracyjnego, którego celem jest przede wszystkim publiczne wyrachowanie się z funduszków użytych na cele obu tych Instytucyi, musi Dyrekcyja zaznaczyć na wstępie, że ten rok przyniósł dość dodatnie rezultaty w poszczególnych akcyach, szczególnie co się tyczy kursów. Ukończono w nim szereg prac organizacyjnych podstawowych, które mają umożliwić Instytucyi racjonalne rozwijanie się w nowym gmachu, który przypuszczalnie z końcem roku 1913 zacznie się zajmować, gdyż prace w nim postąpiły o tyle, że sprowadzenie się w wymienionym czasie będzie możliwe.

Sprawozdania bardziej szczegółowe zostały przedłożone właściwym organom nadzorczym a więc władzom rządowym i krajowym tudzież Komisji dla spraw miejskiego Muzeum techniczno przemysłowego i Kuratorjum Krajowego Instytutu popierania rękodzieł i przemysłu, które to organa sprawozdania te przyjęły do wiadomości, to też w niniejszem sprawozdaniu ogranicza się Dyrekcyja do przedstawienia sprawy głównie z punktu administracyjnego.

Pierwsza część sprawozdania obejmuje sprawy Muzeum techniczno przemysłowego, druga część, Krajowego Instytutu popierania rękodzieł i przemysłu, wreszcie trzecia część obejmuje sprawy wspólne obu tych Instytucyi i zamknięcie rachunkowe za rok 1912. Na tem miejscu musi Dyrekcyja przede wszystkim wyrazić podziękowanie wszystkim czynnikom, które ją wspierały, a więc przede wszystkim Ministerstwu robót publicznych i Urzędowi popierania przemysłu, dalej Wydziałowi krajowemu i obecnie zniesionemu już Kierownictwu Krajowych kursów przemysłowych, a specjalnie p. Radcy dworu Arnulfowi Nawratilowi, wyrażając głęboki żal, że tak znakomity znawca naszych stosunków przemysłowych i nieustrudzony pracownik zrezygnował z godności członka kuratorjum. Podziękowanie serdeczne należy się również Krajowemu Patronatowi rękodzieł i drobnego przemysłu, z którym w roku sprawozdawczym kontakt coraz to więcej się zacieśniał. Wszystkie wymienione czynniki akcyę Instytucyi o ile możności zawsze dodatnio

wspierały. Podziękować musi Dyrekcyja również z przyjemnością Radzie stoł. król. miasta Krakowa i Prezydium miasta, które w znakomitem zrozumieniu ważności zadania obu tych Instytucyi, wydatne fundusze na cele tych Instytucyi przyznały, dalej członkom Komisji dla spraw miejskiego Muzeum techniczno przemysłowego i członkom Kuratoryum Krajowego Instytutu popierania rękodzieł i przemysłu, wreszcie Instytucyom miejskim, tudzież tym wszystkim, którzy cele Instytucyi wydatnie popierali.

Osobne szczere podziękowanie należy się również prasie, która z największą uprzejmością, wszystkie do akcji popierania rękodzieł i drobnego przemysłu odnoszące się komunikaty Dyrekcyi, chętnie i bezinteresownie zamieszczała, której też w znacznej mierze zawdzięczać należy zapoznawanie i przyzwyczajania rękodzielników do obu tych Instytucyi, jak również rozwinięcie się propagandy w kierunku podniesienia wszechstronnego naszego rękodzielnictwa i drobnego przemysłu.

W ciągu roku 1912 zwiedzili obie Instytucye Jego Excelencya Minister robót publicznych Inż. Ottokar Trnka, Jego Excelencya Minister dla Galicyi Władysław Długosz, Wiceprezydent Rady Szkolnej krajowej Ignacy Dembowski, Prezes Ligi Pomocy przemysłowej Książę Andrzej Lubomirski i wielu innych.

W ciągu roku administracyjnego został woźny tutejszy Franciszek Musiał odznaczony srebrnym krzyżem zasługi za 20-letnią nieskazitelną i nadzwyczaj gorliwą służbę. Wręczenie odznaczenia odbyło się uroczyście, w obecności Wiceprezydenta Dr. Szarskiego i zaproszonych gości.

Bł. p. MAURYCY DATTNER

Dnia 31. października 1912 zmarł wiceprezes Kuratorium Krajowego Instytutu popierania rękodzieł i przemysłu bł. p. Maurycy Dattner, Prezydent Izby handlowej i przemysłowej, c. k. Radca komercyalny, Kawaler Orderu Żelaznej Korony III. kl. etc.

Przez śmierć bł. p. Wiceprezesa Kuratorium, poniosła Instytucja wielką stratę, był to bowiem człowiek całym sercem oddany sprawom podniesienia przemysłu, mąż, którego cenne rady do rozwoju i podniesienia się Instytucji znacznie się przyczyniły.

Cześć Jego pamięci!

CZEŚĆ I. MIEJSKIE MUZEUM TECHNICZNO PRZEMYSŁOWE. KOMISYA DLA SPRAW MIEJSKIEGO MUZEUM TECHNICZNO PRZEMYSŁOWEGO. Przewodniczący: Prezydent miasta Dr. Juliusz Leo; Członkowie: Dr. Ernest Bandrowski, Wandalin Beringer, Jakób Judkiewicz, Piotr Kosobucki, Inż. Zygmunt Maywalt, Prof. Dr. Julian Nowak.

Komisya odbyła w 1912 roku 3 posiedzenia, a to 1. marca, 10. lipca i 18. listopada.

PERSONAL MIEJSKIEGO MUZEUM TECHNICZNO PRZEMYSŁOWEGO. (Stan z 31. grudnia 1912).	
Dyrektor:	Inż. STANISŁAW TILL (W) (K) C C. k. Radca budownictwa, exponowany w Krakowie z Urzędu popierania przemysłu c. k. Ministerstwa robót publicznych, Członek państwowej przybocznej Rady popierania przemysłu etc.
Doradca w sprawach artystyczn. i muzealnych:	KAROL HOMOLACS, artysta malarz (W)
Bibliotekarz:	KAZIMIERZ WITKIEWICZ, artysta malarz.
Pomocnicy biblioteczni:	JAN LASOCIŃSKI FELIKS KUBALSKI (C)
Protokolant:	KAROL SŁOPECKI (C) (K) C Emerytowany c. k. Starszy Komisarz Straży skarbowej.
Kierownik warsztatu introligatorskiego:	BONAWENTURA LENART, majster introligatorski.
Woźny:	FRANCISZEK MUSIAŁ † (W)

Personal ten obowiązany jest do spełniania czynności także dla Instytutu.

ZBIORY. Zbiory Muzeum były jak w poprzednich latach otwarte dla zwiedzających codziennie od godz. 10—12 w południe w dni powszednie, za opłatą 50 halerzy, w niedziele i święta bezpłatnie. Szkoły miały wstęp bezpłatny także i w dni powszednie, przy czem zawsze jeden z urzędników Muzeum udzielał odpowiednich wyjaśnień.

ILUŚĆ OSÓB, KTÓRE ZWIEDZIŁY MUZEUM W LATACH OD 1910 DO 1912.

	Rok 1910			Rok 1911			Rok 1912		
	Za opłatą	Bez-płatnie	Razem	Za opłatą	Bez-płatnie	Razem	Za opłatą	Bez-płatnie	Razem
Styczeń	1	306	307	1	214	215	10	87	97
Luty	6	283	289	9	131	140	9	164	173
Marzec	12	193	205	4	157	161	8	253	261
Kwiecień	5	466	471	6	82	88	23	115	138
Maj	11	670	681	9	368	377	—	302	302
Czerwiec	8	405	413	18	185	203	10	233	243
Lipiec	91	192	283	29	127	156	36	117	253
Sierpień	18	278	296	36	198	234	33	112	245
Wrzesień	14	302	316	17	202	219	6	186	192
Październik	4	322	326	6	309	315	14	120	134
Listopad	2	365	367	11	212	223	8	123	131
Grudzień	—	196	196	4	187	191	5	336	341
Razem	172	3978	4150	150	2373	2522	162	2148	2310

Z powyższej tablicy porównawczej lat 1910, 1911 i 1912, wykazującej frekwencję zwiedzających Muzeum osób w poszczególnym miesiącu, widać stopniowe zmniejszenie ilości, które należy przypisać temu, że przybytku w zbiorach wobec braku miejsca prawie że nie można na widok publiczny wystawić. Sale muzealne służą w r. 1912 dalej właściwie jako magazyn. Rozwinąć zbiory będzie można z nadzwyczajną korzyścią dla sprawy popierania przemysłu, tak pod względem artystycznym jak i technicznym,

dopiero w stosunkowo obszernych salach nowego gmachu, co ma nastąpić z końcem 1913 roku.

By ożywić ruch w Muzeum, koniecznym jest uporządkowanie i rozsegregowanie zbiorów, jak również urządzenie czasowych wystaw różnego rodzaju, których z powodu zupełnego braku miejsca Dyrekcyja obecnie urządzać nie może (będzie zaś mogła je urządzać dopiero w nowym gmachu — a wówczas frekwencyja znacznie się podniesie).

MUZEUM — DARY. W ciągu roku 1912 wpłynęły dary: 96 sztuk od p. Wacława Anczyca, Kraków, 1 sztuka od firmy F. Bruckmann w Monachium, 1 sztuka od p. S. A. Krzyżanowskiego, właściciela księgarni w Krakowie, 2 sztuki od p. Fryderyka Lachnera ze Lwowa, 1 sztuka od p. Izy Szczerbickiej ze Lwowa, 2 sztuki od Stanisława T. z Krakowa.

Łaskawym ofiarodawcom składa Dyrekcyja na tem miejscu jak najszersze podziękowania.

ZAKUPNO DO MUZEUM. W ciągu roku administracyjnego zakupiono 33 okazów.

BIBLIOTEKA I CZYTEL尼亚. Po ukończeniu inwentaryzacji rozpoczęto z początkiem roku 1912 pracę zmierzającą do sporządzenia katalogu działowego, prowizorycznego, opierając się (celem umożliwienia jak najrychlejszego otwarcia czytelni) na istniejącym systemie.

W tym roku pozbierano rozliczne luźne zapiski i dawne zaniedbane katalogi, a porównując je z ułożonym już inwentarzem, opracowano nowy katalog rzeczowy, na dawnym podziale oparty, ale uwzględniający całkowicie nową numerację książek, a skompletowany tak, że tworzy całość w 32 oprawnych zeszytach, dających obraz rzeczywistego materiału bibliotecznego. Prócz tego ukończono w roku 1912 dwa katalogi kartkowe alfabetyczne, a mianowicie jeden według autorów, drugi według tytułów ułożony, korzystając i w tym wypadku częściowo z rozrzuconych kartek poprzednio już istniejących. Wszystkie kartki katalogowe sprawdzono i uzupełniono na podstawie inwentarza z uwzględnieniem nowej numeracji książek, tak, że katalogi te odpowiadają również dokładnie istniejącemu materiałowi bibliotecznemu.

Po ukończeniu tych prac przedsięwzięto sprawdzenie całej biblioteki, które było niezbędne ze względu na błędy, tem trudniejsze do uniknięcia, że przez cały czas porządkowania z czytelni korzystało w ważniejszych wypadkach prawie codziennie po kilka osób. Po wyrównaniu wszystkich niedokładności rozpoczęto celem uniknięcia na przyszłość przestawiania książek, bicie numerów na grzbietach tomów, co umożliwi w znacznym stopniu wyszukiwanie żądanych dzieł.

Biblioteka w ten sposób z końcem roku 1912 została w ogólnych zarysach uporządkowana, tak, że z dniem 1. kwietnia 1913 można było czytelnię otworzyć dla użytku publicznego li tylko na godziny wieczorne, pozostawiając resztę czasu na czynności bieżące oraz na przygotowanie materiału do katalogu drukowanego, opracowanego według najnowszych wymagań i zastosowanego ściśle do potrzeb miejscowych.

Celem ustalenia ogólnych cech katalogu, powołaną została odpowiednia Komisya fachowa. Niezależnie od porządkowania książek przystąpiono do inwentaryzacji rycin.

Biblioteka posiada obecnie 18.136 numerów porządkowych. (Stan z dnia 1. kwietnia 1913).

WYKAZ DARÓW OTRZYMANYCH DO BIBLIOTEKI. P. Baron Roger Bataglia ofiarował „Stan obecny przemysłu wielkiego i średniego w Galicyi“. Centralny Związek przemysłu fabrycznego we Lwowie „Sprawozdanie centralnego Związku gal. przem. fabr. za r. 1906/7, 1908/9, 1909/10, 1910/11 i 1911/12“. P. L. Erhard „Die neuzeitige Tektonik“. P. Gramatyka-Ostrowska „Mały malarz“. P. Karol Homolacs „Ausstellung der Sezession“ i „Grosse Kunstaussstellung, Dresden 1912“. C. k. Inspektorat przemysłowy „Bericht über den 39. Aufsichtsbesitz“. Izba handlowa i przemysłowa w Krakowie „Sprawozdanie z publicznych posiedzeń Izby handlowej i przemysłowej“. Komitet Kongresu „Dritter internationaler Mittelstandskongress, München“. Komitet biblioteki publ. w Warszawie „Katalog biblioteki publicznej“. Kunz M. „Der Proportionalmeter. Ein neues Hilfsmittel für das Schneidergewerbe“. Książd Kuźnowicz, „Jak organizować i prowadzić Stowarzyszenia polskiej mło-

dzieży rękodzielniczej“. „Kwestya ludowa a rękodzielnictwo“. „W sprawie patronaży i samorządu młodzieży robotniczej i rękodzielniczej“. „W sprawie organizacyi katolickich czeladników“. „Wzór statutu polskiego Związku katolickiej młodzieży rękodzielniczej i robotniczej“. „Kwestya terminatorów w naszym kraju“. „Palenie tytoniu a młodzież“. „Społeczna działalność kółek abstynenckich wśród młodzieży“. „Wzór młodocianych katolickich rękodzielników i robotników“. Fr. Kubelka „Landesgewerberat der Markgr. Mähren“, „Der Landesgewerberat u. d. Landesamt f. Gewerbeförderung in d. Markgr. Mähren, ihre Wirksamkeit in den Jahren 1907-1911“. P. M. Lemperk, „Sammlung Karl Roettgen“. P. Wacław Lipiński, „Z dziejów walki szlachty ukraińskiej“ *). Lehrmittelbureau Wien, X. Kleinpetera „Praktische Mikroskopie für das Bäckereiwesen“. P. Rudolf Lepke, „Schutz und Trutzwaffen“. Liga pomocy przemysłowej „Skorowidz przemysłowo handlowy“. — Prof. Mianowski, „Przemysł krajowy a krajowe Instytucye dla popierania przemysłu“. C. k. Ministerstwo robót publicznych. „Der Bericht der k. k. Gewerbe-Inspektoren“. Książd Fr. Namysłowski, „Spiz, czy Spisz“. P. Inż. Platowski, „Muzeum techniczno przemysłowe w Krakowie“. Redakcja „Przeglądu rękodzielniczego“. „Zeszyt nadzwyczajny Kupca“. P. Stanisław Rabiński, „Związki zawodowe na zachodzie i u nas“. Rada Żivnosteńska w Brne, „Sprawozdanie Zemska Rada Żivnosteńska“. P. Dr. Tadeusz Spiss, „Kilka uwag nad kwestyą rękodzielniczą w naszym kraju“. P. Juliusz Springer, Freytag „Handbuch für den Maschinenbau“. Towarzystwo Miłośników historyi i zabytków miasta Krakowa, T. Kupczyńskiego „Kraków w powstaniu Kościuszkowskim“. Stanisław Till, Stanisława Markiewicza „O zakresie i wykonywaniu uprawnień przemysłowych“. „Die Arbeitseinstellungen und Ausrüstungen in Oesterreich“. Maryana Wawrzeńckiego „Cechy polańskie w polskiej sztuce“. „Neue deutsche Porzellankunst“. „Bayerische Gewerbe-Schau“. Maryana Wawrzeńckiego „Dlaczego w roku 1912 w Warszawie zamilkło pojmowanie malarstwa historyczn. i dziejowego momentu kulturalnego“. Maryana Wawrze-

*) Zawiera reprodukcję gobelinu Muz. przem.

nieckiego „Nowe naukowe stanowisko pojmowania i wyjaśniania niektórych przejawów w dziedzinie ludoznawstwa i archeologii przedhistorycznej“. Dr. M. Marcichowskiego „Beton wzmocniony drzewem“ — „Protokoll der VI. Sitzung des Gewerbeförderungsberichtes des k. k. Ministeriums“. f. ö. A. Katalog wystawy „Gewerbeförderungsamt Wiedeń“. „Neunzehn Bundeszeichen des deutschen Werkbundes“. „Die Oesterr. Handels und Gewerbekammer und ihre Tätigkeit“. „Die Handels und Gewerbe-Kammer für Niederösterreich, Erinnerungsschrift d. neuen Handelskammer Gebäudes“. „Wander Ausstellung des deutschen Museums für Kunst, Handel und Gewerbe“. „Zur fünften Tagung des deutschen Werkbundes 1912“. „Dresslers Kunstjahrbuch“. „Wachau“. „Gipkens Monographien deutscher Reklame-Künstler, Heft 6“. Piwockiego „Ustawa przemysłowa“. Rybickiego „O centralnem ogrzewaniu mieszkań“. „Kurze Übersicht über die bisherige Tätigkeit der österr. Gesellschaft zur Bekämpfung v. Rauch und Staubplage in Wien“. Prof. Dr. Karl Scheel „Das Acetylen“. „Goleszowska fabryka Portland cementu“. „Wskazówki do budowy i konserwacyi toru na gościńcach państwowych“. „Das k. k. Osterr. Postsparkassenamt in Wien“. Jerzego Warchałowskiego „Książka“. F. Baumgartnera „Die Müllerei“. „Amtlicher Katalog der Ausstellung von Wiener Lehrlingsarbeiten aus Schule und Werkstatt“. Jerzego Warchałowskiego „O sztuce stosowanej“. Hugona Augensteina „Wie soll ich einen Motor kaufen“. „Pierwsze sprawozdanie kierownictwa krajowej szkoły drukarskiej w Krakowie“. Rudolfa v. Larisch „Unterricht in ornamentaler Schrift“. Jana Franke „Mechanika teoretyczna“. „Mapa pogładowa przemysłu i rękodziela krajowego“. Dr. A. Wogrinza & E. Brauna von Braunthal „Elektrotechnik“. Prof. Widta „Miernictwo-geodezya“. Prof. J. Rychtera „Fundamenty“. Prof. J. Rychtera „Roboty wodne, część I. atlas“. „Roboty wodne, część I. tekst“. Dr. I. Niedźwieckiego „Petrografia“. M. Thulliego „Mosty drewniane, tekst“. „Mosty drewniane, atlas“. „Przyczółki i filary kamienne“. Dr. Benela „Bericht über die chemisch-techn. Abteilung des k. k. Lehrmittelbureau für gewerbliche Unterrichtsanstalten“. H. Grossmanna „Polityka handlowo przemysłowa rządu Terezyańsko-Józefińskiego w Galicyi 1772—1790“. Siessa Hansa „Die Fundierungsarbeiten beim

Anbaue z. k. k. Museum für Kunst und Industrie“. K. Iszkowskiego „Die Anforderungen des Strassenverkehrs“. „Pamiętnik pierwszego Zjazdu miłośników ojczystych zabytków“. „Ehmcke Fraktur“. Wydział Krajowy, Dr. Szczepańskiego „Stan wytwórczości w Galicyi w roku 1910“. Zarząd kursów dla ślusarzy w Warszawie, Zenona Chrzanowskiego „Sztuka i rzemiosło“.

WYKAZ DZIENNIKÓW PRENUMEROWANYCH DLA MUZEUM TECHNICZNO PRZEMYSŁOWEGO: Czas, Gazeta poranna, Gazeta wieczorna, Głos Narodu, Nowa Reforma, Słowo polskie i Zeit.

SPIS CZASOPISM ABONOWANYCH W R. 1912: Amstblatt für die Handels und Gewerbe Verwaltung, Architekt, Archiv für Buchgewerbe, Archiv für Buchbinderei, Autogene Metallbearbeitung, Art Journal, Berliner Architektur, Boykot, The British Printer, The Bookbinding, Prades Journal, Buchbinderei und Kartonagen Zeitung, Bund Österreichischer Industrieller, Centralblatt f. d. Gewerbliche Unterrichtswesen in Österreich, Czasopismo techniczne, Dekorative Vorbilder, Deutsche Kunst und Dekoration, Dzwignia, Ekonomist, Elektrische und Maschinelle Betriebe, Erzherzog Rainer Museum f. Kunst und Gewerbe, Mitteilungen, Glasindustrie Zeitung, Gasmotorentchnik, Gazeta Bielska, Gazeta młynarska, Gazeta piekarska, Głos Kobiet, Głos mieszczański, Die Graphischen Künste. Gewerbliche Rundschau, Der Industriebau, Innen Dekoration, Jahrbuch der Königl. Preussischen Kunstsammlungen, Krakowski miesięcznik artystyczny, Kronika buchaltera, Książka, Kunstchronik, Der Kunstmarkt, Kunst und Kunsthandwerk, Kupiec, Kupiec Polski, L'art Decorativ, Art et Decoration, Lotnik automobilista, Mährisch-Schlesische Gewerbe Zeitung, Mitteilungen der Technik, Mechanik, Mitteilungen der Zentralvereinigung, Minister's Faschion, Moderne Bauformen, Muzeum, Myśl robotnicza, Nafta, Neudeutsche Bauzeitung, Odrodzenie, Österr. Wochenschrift für d. öffentl. Baudienst, Poradnik językowy, Papier und Schreibwaren Zeitung, Fotografische Chronik, Pogoń, Prawo ludu, Przegląd ceramiczny, Przegląd prawa i administracyi, Przegląd techniczny, Przemysł ceramiczny, Przemysł krajowy, Przemysłowiec, Poznań. Przewodnik bibliograficzny, Reichs-Handwer-

kerzeitung, Robotnik drzewny, The Studio, Szewc warszawski, Sztuka stosowana, Sztuka bronzownicza i złotnicza, Terminator polski, Technik und Wirtschaft, Tygodnik dostaw, Tygodnik mieszczkański, Tygodnik rolniczy, Wszechświat, Wiadomości numizmatyczne, Wiedza i postęp, Zeitschrift für Alte und Neue Glasmalerei und verwandte Gebiete, Zeitschrift für bildende Kunst, Zeitschrift für Reproduktionstechnik, Zeitschrift des Vereins deutscher Ingenieure, Zeitschrift f. Flugtechnik u. Naturluftschiffahrt, Zeitschrift des Nordböhmisches Gewerbemuseums, Živnostenský Věstník. Z tego otrzymuje się gratis wzamian za „Przegląd rękodzielniczy“ 18 czasopism w wartości prenumeracyjnej 117 koron 20 hal., za pieniądze zaś abonowanych jest 71. Z pomiędzy tych czasopism jest polskich 42, niemieckich 40, angielskich 5, francuskich 2, czeskich 1, ruskie 1.

DZIELA ZAKUPIONE DO BIBLIOTEKI W R. 1912. Zakupiono do biblioteki 273 dzieł w 351 tomach.

Dzieła są następujące: Abhandlungen und Berichte über technisches Schulwesen. III, IV. Adam, Heizugsmonteur. Allgemeine Genossenschaftliche Bibliographie. Amtsblatt für die Handels und Gewerbe-Verwaltung (1906 — 1911) (6 roczników). Andrés, Fabrikation der Stiefelwichse. André, L'art des Jardins. Archiwalische Mitteilungen V. Band. Arndt, Heimarbeit. Aus Natur und Geisteswelt, 304, 1 tom. Bachowski Wł. i Treter Mieczysław, Wystawa miniatur. Bansen, Tiefbohrwesen. Bansen, Bergwerksmaschinen. Baum, Die Ulmer Plastik. Baumann, Die fachliche Gestaltung des Zeichnen-Unterrichtes an den gewerblichen Fortbildungsschulen. Beuhne, Schaufenster. Bauschlicher, Schmierung von Motorwagen, Luxuswagen. Behncke, Normal Masstabellen. Bericht der k. k. Gewerbe-Inspektoren über die Heimarbeit. Bensch, Beleuchtungswesen. Berliner Schaufenster. Bittner, Die Gewerbevorschriften. Blunek, Die Konstruktionslehre für Bau und Möbeltischler. Boehm Max, Künstler Monographien. Lorenzo Bernini, seine Zeit, sein Leben, sein Werk. Dr. A. Bolland, Towaroznawstwo. Bobrinsky, Volkstümliche russische Holzarbeiten, VII, VIII, IX, X. Bode, Anfänge der Majolikakunst in Toscana. Bogucki, Wykłady statystyki budowli. Bormann, Zigarettenfabrikation.

Both, Die Bandweberei. Bruck-Auffenberg, Dalmatien. Carins, Ornamentik an dem oberhessischen Bauernhaus. Contel, Documents de la ferronnerie ancienne. Chłędowski, Rzym. Ludzie Baroku. Chołodecki, Trynitarze. Chrzanowski, Sztuka i rzemiosło. Day, Alphabets — old and new. Day, Lettering in Ornament. Dethlefsen, Bauernhäuser. Diebener, Monogramm Kunst, VIII, IX, X, XI, XII. Der deutsche Gewerbeschul-Verband. Dokoupil, Die Gewerbeordnung. Donat, Technologie der Jacquardweberei. Dümmler, Handbuch der Ziegelfabrikation. 15. Engel, Holzindustrie, I, II. Das farbige Malerbuch. VIII. Der farbige Malerkalender. Feeg, Unfallverhütung und Fabrikshygiene. Fluck, Fachzeichnen der Schuhmacher mit Atlas. Folnesics, Alte Innenräume. Foerster, Baumaterialien Kunde, I, II, III, IV, V, VI. Gerlach, Volkstümliche Kunst in Oesterreich-Ungarn. Gerhardt, Baustoffkunde. Gesetze und Verordnungen über Erwerbs und Wirtschaftsgenossenschaft. Dr. Gstettner-Laurenz, Die Gewerbeordnung, 4-e Aufgabe. Glazier, A manual of historic ornament. Graeven, Frühschriftliche und Mittelalterliche Elfenbeinwerke Grünwald Fr. Elektrische Anlagen. Haeder, Konstruieren und Rechnen. Haeder, Preisbildung in der Maschinen Industrie. Halter, Aufgaben des Wasserbaues. Handbuch für Jugendpflege, I, II, III, IV, V. Hanel, Jahrbuch der österreichischen Lederindustrie. Hausner, Fabrikation von Konserven. Hayden Artur, Chats on old Furniture. Hayden Artur, Chats on Cottage and Farnihouse Furniture. Heilingner, Oesterreichisches Gewerberecht. Heilsberg-Hess, Materialien für den Unterricht des gewerblichen Rechnens, I, II. Heine, Kaufmännischer Unterricht für Schlosser. Heine, Rechenbuch für die Vorbereitungsklassen. Heller, Das österreichische Gewerberecht. Heller, Kommentar zur Gewerbeordnung. Hickmann, Taschenatlas von Österreich-Ungarn. Horst, Barockprobleme. Hesky, Einfache Objekte des Bau- und Maschinenfaches. Hess, Der schriftliche Verkehr. Heumanns, Verwaltungsbericht des königl. Preussischen Landes-Gewerbeamtes 1912. Jahrbuch der österreichischen Industrie. Jahrbuch des höheren Unterrichtswesens in Österreich 1912. Jahrbuch des gewerblichen Unterrichtes. Jahresbericht des deutschen Werkbundes. Jaworski Fr., Uniwersytet lwowski. Jaworski Fr., Pierścienie historyczne

polskie. Jettner, Moderne Gerbmethode. E. Johnston, Schreibschrift-Zierschrift. Junker, Die Decimalklassifikation. Jurkowicz, Slowakische Volksarbeiten 9—12. Jurthe Handbuch der Fräserei. Kagerer, Lexikon 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31. Kallenberg, der praktische Klempner. Kallenberg, Projektionslehre für Blecharbeiter. Kasper, Gewerbliche Geschäftskorrespondenz. Kataster der Gewerbe-genossenschaften und deren Verbände in Niederösterreich. Kataster sił wodnych nakładem centralnego biura hydrograficznego i Ministerstwa robót publicznych. Kautynk, Handbuch der autogenen Metallbearbeitung. Kellen, Lehrbuch der Kaufmannischen Propaganda. Kirchner, Stil und Formenlehre, II. Kirschke, Darstellende Geometrie. Klinger, Monographien der deutschen Reclamekünstler. Knackfuss, Künstler Monographien. Knoflach, Lehrgang der Kalkulation. Knötel, Uniformkunde, 6 zeszytów. Kolar, Rechenstoffe für die Vorbereitungsklassen gewerblicher Fortbildung. Koller, Neuste Erfindungen. Koepfers Handwerkbibliothek 4 tomy. Komorzyński, Die Gewerbeordnung 1908, 2 Teile. Konarski i Inlender, Słownik niemiecko polski. Kraus, Gewerbliche Materialkunde, I. Krause, Praktisches Lehrbuch über Holzarbeiten. Kröner, Über elektrische Antriebe. Krzyżanowski, Pieniądź. Kurth, Der japanische Holzschnitt. Lamb-Jabłoński, Lederfärberei. Lamus III. Leisching, Figurale Holzplastik, Z. I, II, III. Leisching, Möbelaufschläge aus den Jahren 1770—1840. Lepké Rudolf, Sammlung Giełdziński Gdańsk. Lehnert Geschichte des Kunstgewerbes. Lewis, The Praktical Book of Oriental Bugs. Lippmann, Holz und Holzwaren. Larisch, Beispiele in Künstlerschrift, II, III, IV. Larisch, Über Leserlichkeit von Ornamentalen Schriften. Larisch, Unterricht in Ornamentalschrift. Łasiński, Nowe przepisy. Łoziński Wład., Złotnictwo lwowskie. Łukaszewski i Mosbach. Słownik niemiecko polski. Malcomes, Deutsches Fachschulwesen, I, II. A Magyar Nép Murészete. Dr. M. Marcichowski, Budownictwo betonowe. Mayerhöffer, Gewerbliches Rechnen. Geschäftserzählungen und Kalkulationsaufgaben: I. für Schlosser, II. für Tischler, III. für Schneider, IV. für Schuhmacher. Meissner, Das österreichische Gewerberecht in Bezug auf die germanischen Genossenschaften. Metman, Le métal II.

Metman Le bois I. Metman, Le bois II. Mitteilungen des internationalen Verbandes. Mitteilungen des k. k. Finanzministeriums 1908, I, II, III. — 1909, I, II. — 1910, I, II. 1911 (I). 1912. Heft I. z dodatkiem. Monuments de l'art ancien russe 3 t. Monografia węglowego zagłębia krakowskiego I, II, III, IV. — Moritz, Elektrische Spielzeugmaschinen. Morton H., Berühmte Kunststätten New York and Boston Band 58. Neckam, Technologie des Schneidergewerbes. Neue Malereien V. Nijhoff, L'Art typographique, Zesz. 14. Olbrich, Architektur III. Serie L. 78, 9. Olszewski, Mapa górnictwo przemysłowa Galicyi z polskimi objaśnieniami. Onze Kunst 1911. Nr. 12. Oppermann, Schaufenster Dekorationen I/II. Dr. Heinrich Otte, Archäologisches Wörterbuch. Palast-Architektur, von Oberitalien, Band I. Genua, II. Toskana, V. Bologne. Pape, Praktischer Schuhmacher. Pawłowski, Zajęcie Lwowa. Pazaurek, Guter und Schlechter Geschmack. Peter, Materialienkunde für die Gewerbe der Kleidermacherinnen. Peter, Luminographie. Petit, Kupferverarbeitung. Pieschel, Kalkulation im Schmiedegewerbe. Piwocki, Zbiór ustaw i rozporządzeń administracyjnych, z. 57—58. Pläne und Konstruktionszeichnungen. Pohlmann, Neuere Rohölmotoren. Prasch, Ratgeber II. Prohaska, Geschäftsaufsätze. Reibestahl, Automobil. Reineking, Die Tischlerwerkstatt. Reiser, Das Härten des Stahles. Rosenberg, Geschichte des Kostüms XVI, XVII, XVIII. Reckling, Die Buchhaltung im Schneidergewerbe. Reckling, Die Buchhaltung im Schuhmachergewerbe. Reckling, Die Buchhaltung im Tischlergewerbe. Reckling, Die Buchhaltung im Schlossergewerbe. Suslow, L'Architecture russe. Samochód i Płatowiec. Sammlung Moser. Orientalische Waffen. Sammlung Göschen. B. 37, 409. Sarre-Martin, Die Ausstellung von Meisterwerken Muhammedanischer Kunst in München III. Schaufenster-Wettbewerb. Schestauber, Die Korrespondenz im Baugewerbe. Schiff, Kleingewerbliche Werkstätten-Häuser. Schindler, Lehrbuch der allgemeinen Gewerbevorschriften. Otto von Schleinitz, London, Band 59. Schmiede Arbeiten der Gegenwart, Band III—IV, 7, 8. Schrader. Patentdecken. Schwiedland, Die Wirtschaftsgenossenschaften. Schweizerische Tarif f. Buchbinderarbeiter. Prof. Stadtmüller, Niemiecko-polski słownik techniczny. Słownik rzemieśl-

niczy i ilustrowany. Der Städtebau, I. B. Springer, Maschinelle Holzbearbeitung. Springer A., Die Unfallverhütung in der Holzindustrie. Stier, Metall-Technik, II. Zwiesele, Buchführung für Bäcker itd. Sternberg, Limburg als Kunststätte. Stübiger, Geschäftsaufsätze und allgemeines Gewerbe. Studio, Peasant art in Austria. Studio, Peasant art in Rom. Studio, Yearbook 1912. Studio, The village homes of England. Studio, Pen, Pencil, and Chalk. Prof. Skibiński, Tyczenie tras, I, II. Szczepanowski S., O polskich tradycjach. Szczepanowski Stan., O samodzielności kraju, tom III. Die Technik des XX Jahrhunderts, I, II. Teleky, Gewerbliche Quecksilbervergiftung. Thieme-Becker, Allgemeines Kunst Lexikon. Thullie, Mosty żelazne betonowe. Thullie, Filary żelazne. Thullie, Mosty łukowe i wiszące. Thullie, Mosty blaszane. Thullie, Nałożenia przyczepne. Thullie-Łasiński, Budownictwo żelazno betonowe. Wallautschek, Klauser-Buch. Das Gewerberechnen. Wallautschek, Die Gewerbliche Buchführung. Wallautschek, Ergänzungsheften für Buchhaltung. Wallautschek Karl, I. Buchhaltung des Tischlers. II. Buchhaltung des Buchdruckers. III. Buchhaltung des Herrenschnaiders. IV. Buchhaltung des Gastwirts. V. Buchhaltung des Damenschneiders. VI. Buchhaltung des Schlossers. VII. Buchhaltung des Mechanikers. VIII. Buchhaltung des Schuhmachers. IX. Buchhaltung des Zimmermanns. X. Buchhaltung des Maurers. XI. Buchhaltung der Hohlglasindustrie. XII. Buchhaltung des Spenglers. Waldeheim, Rezepttaschenbuch. Walde, Praktischer Tischler. Wachenfeld, Metallgiesserei. Warrack, British Cathedrals. Wasmuth, Neue Malereien, III. Waetzoldt, Die Kunst des Porträts. Waetzoldt, Einführung in die bildenden Künste. Wagner, Kalkulation f. Metallarbeiter. Wende i Ska, Katalog. Westermann, Die Entwicklung des gewerblichen Fortbildungswesens. Wielka ilustrowana encyklopedia powszechna. Westpfal, Das richtige Schärfen, Schränken und Hämmern der Sägen. F. Wickhoff, Schriften, I/III. Winkler, Leitfaden der Kalkulation für Holzgewerbe, I, II. Wolff, Michael Pacher, Band I. Wolfgang M. Schmied, Passau, Band 60. Wogrinz, Elektrotechnik, II. Band. Wogrinz, Berechnung elektrischer Starkstromleitungen. Wooliscroft, An Alphabet of Roman Capitals. Wskazówki jak urzą-

dzić biblioteki. Vacquier, Le style Empire I. Henry Van de Vilde, Essays. Verzeichnis der Abonnenten der Telephone in Wien 1912. Vogelsang, Die Holzskulptur in Niederlanden. Voss, Kalkulation. Zeitschrift für Glasmalerei. Ziegler, Lehrbuch der gewerblichen Buchhaltung: Übungshefte zur gewerblichen Buchhaltung I. Schuhmachers, II. Bäckers, III. Tischlers, IV. Schneiders, V. Schlossers, VI. Glasswirts. Zur fünften Tagung des deutschen Werkbundes.

WYKŁADY URZĄDZONE PRZEZ MIEJSKIE MUZEUM TECHNICZNO-PRZEMYSŁOWE.		
Imię i nazwisko wykładającego	Temat	Miejscowość
Dyr. Kazimierz Jodłowski	Cechy dawniej a dziś	Kraków
Dyr. Julian Krókowski	Znaczenie i cel prowadzenia ksiąg handl. w przem. rękodz.	Kraków
Witold Ostrowski, c. k. Instruktor Stow. przem.	Akcyja kredytu rękodzielcn.	Kraków
Dr. Stanisław Sikorski	O gruźlicy	Kraków
Inż. Stanisław Till, c. k. Radca budownictwa	Muzea przemysłowe a Instytuty popierania przemysłu	Kraków
tenże	O popieraniu przemysłu i dotychczasowych wynikach tej akcyi	Lwów
tenże	O assocyacyi rękodzielniczej	Nisko
tenże	O popieraniu przemysłu i assocyacyi	Pilzno
tenże	O wystawie monachijskiej (Gewerbeschau)	Kraków

Wykłady te miały na celu bądź to zapoznanie rękodzielników z odnośnymi tematami, bądź też były sprawozdaniem z odbytych wycieczek lub miały na celu wskazanie przykładów godnych naśladowania

WYSTAWA KOŚCIELNA WE WIEDNIU. W r. 1912 odbyła się wystawa kościelna we Wiedniu, w której Muzeum wzięło udział, wystawiając szereg prac tak p. Lenarta, jak i uczestników kursów, tudzież starając się o prace innych introligatorów.

Muzeum wysłało następujące dzieła: a) Roboty kursu: 1) „Missae pro defunctis“, 2) „Biblia Jehova“, 3) „Breviarum Romanum“, 4) Książka do nabożeństwa, 5) Zbiorek modlitw, 6) „Bóg moją miłością“, 7) „N. B. P.“, 8) Ołtarzyk codzienny, 9) Zbiór modlitw, 10) Książeczka do nabożeństwa, 11) „Zdrowaś Marya“; b) Roboty p. Bon. Lenarta: 1) „Missale Romanum“. Nadto wysłał p. Jahoda z Krakowa różne prace.

Należy zaznaczyć, że dzieła introligatorskie polskie były najlepsze i było ich najwięcej, gdyż prócz robót krakowskich w znacznej ilości, znajdowało się zaledwie 12 prac introligatorskich wogóle. Prace te zyskały ogólne uznanie.

WYSTAWA ARCHITEKTURY I WNETRZ W OTOCZENIU OGRODOWEM W KRAKOWIE W ROKU 1912. Udział Dyrekcyi w wystawie architektonicznej polegał na urządzeniu domku rękodzielniczego, którego projekt wykonał architekt p. Adolf Szyszko Bohusz, obecnie profesor Politechniki we Lwowie. Początkowo istniał zamiar urządzenia domku w ten sposób, ażeby maszyny tam ustawione mogły być demonstrowane publiczności w ruchu. Z powodu jednak nader słabej konstrukcyi tego domku musiano zamiaru tego zaniechać. Maszyny były tylko ustawione, jednakowoż nie w zupełnym komplecie, gdyż z powodu późnego oddania domku Dyrekcyi do urządzenia, nie mogły być już dostawione. Motor ropy wstawiła firma Zieleniewskiego w Krakowie, maszyny stolarskie dostarczyła firma Georg Roy z Wiednia, warsztat ręczny i narzędzia firma Menšik w Krakowie, urządzenie meblowe mieszkania przeprowadziły warsztaty stolarskie Andrzeja Adamskiego, Ambrożego Chrobaka i Michała Marchewczyka, instalację gazu i klozetów firma Litwinowicz A. i K. Wyleżyński w Krakowie. Urządzenie to kosztowało 1.865·14 kor., nadto otrzymał Komitet Wystawy z kredytów Muzeum kwotę 4.000 kor. jako dodatek do kosztów budowy domku rękodzielniczego, dalej kwotę 500 kor. jako subwencyę uzyskaną przez Dyrekcyę Muzeum na ten cel od

Wydziału kraj. i kwotę 800 kor. również na ten cel uzyskaną od Ministerstwa robót publicznych. Razem zatem udział Dyrekcyi w wystawie architektonicznej pociągnął za sobą wydatek 7.256·17 K.

WYSTAWA W BRUKSELI. W r. b. wzięto udział w wystawie kościelnej w Brukseli na zaproszenie Muzeum przemysłu i handlu w Hagen, obsyłając ją pracami introligatorni. Prace te znalazły ogólne uznanie.

KWATERY KURSOWCÓW. Dyrekcyja wychodząc z założenia, że rękodzielnicy udający się na kursa do Krakowa zmuszeni byli do mieszkania w tanich kwaterach, zazwyczaj nieodpowiednich, wilgotnych i niezdrowych, razem z innymi, często „kątem“, co nie tylko ze względów zdrowotnych ale i pedagogicznych było wprost nieodpowiednie, urządziła na podstawie zezwolenia swych organów nadzorczych, kwatery dla uczestników kursów urządzone na 12 łóżek w 4-ech pokojach budynku miejskiego przy ul. Karmelickiej l. 51. Łóżka zostały zakupione u firmy Halski w Krakowie, zaś całą pościel, sienniki, koce i poduszki odstąpiło po cenach kosztów własnych c. k. Ministerstwo wojny, za co na tem miejscu Dyrekcyja pozwala sobie złożyć uprzejme podziękowanie. Szaf do kwater dostarczył stolarz Ambroży Chrobak.

Kwatery te mają nadzwyczajne znaczenie, umożliwiając rękodzielnikom uzyskanie bezpłatnego, czystego i odpowiedniego noclegu, łącząc ich razem i zmuszając ich mimowoli do omawiania wspólnych spraw i nauki. Odpowiednie przepisy normują ściśle sposób używania tych kwater.

WARSZTAT INTROLIGATORSKI. Warsztat introligatorski rozwija się dalej przez zakupienie narzędzi i materiałów. Syrawozdanie o kursach znajduje się w części III.

WARSZTAT METALOWY. W r. 1912 został urządzony warsztat metalowy, który pozyskał odpowiedniego nauczyciela zawodowego (werk mistrza). Prace w nim rozpoczęto na kursach przemysłu artystycznego a specjalnie na kursie klepania metali. Sprawozdania o kursach znajduje się dalej.

KURSA MUZEALNE. Sprawozdanie o kursach muzealnych znajduje się w części II. razem ze sprawozdaniem o kursach Krajowego Instytutu popierania rękodzieł i przemysłu.

DYPLOM NA CZELADNIKA. Czyniąc zadość licznym żądaniom sfer rękodzielniczych, wydano w 1912 r. 2.100 egzemplarzy dyplomów na czeladnika, sporządzonych na podstawie konkursu według projektu artysty malarza Karola Maszkowskiego. Wykonała go w sposób znakomity drukarnia Anczyca i Sp. w Krakowie. Spodziewać się należy, że dyplom ten, odpowiadający w zupełności tak pod względem artystycznym, technicznym, jak i pod względem treści, zdoła wyrugować nieodpowiednie i niejednokrotnie bardzo brzydkie fabrykaty zagraniczne.

TABELA PRELIMINOWANYCH I RZECZYWISTYCH SUBWENCYJI I WYDATKÓW NA MIEJSKIE MUZEUM TECHNICZNO PRZEMYSŁOWE W LATACH 1908—1912.

Rok	Subwencje		Wydatki	
	Preliminow.	Wynik	Preliminow.	Wynik
	Koron	Koron	Koron	Koron
1908	13.000.—	15.000.—	37.585.—	23.934.—
1909	15.000.—	15.000.—	25.353.—	29.442.—
1910	15.000.—	17.799.—	25.496.—	20.100.—
1911	11.500.—	15.782.—	38.021.—	38.467.—
1912	19.500.—	19.081.—	55.530.—	58.799.06

STOSUNKI MUZEUM Z INNYMI CZYNNIKAMI. Jak i lat ubiegłych Dyrekcyja utrzymywała ścisły kontakt z władzami państwowymi, krajowymi, z gminą, Instruktorem stowarzyszeń przemysłowych, Izbami rękodzielniczymi, Izbami handlowymi i przemysłowymi, tudzież Towarzystwami.

BUDŻET MIEJSKIEGO MUZEUM TECHNICZNO PRZEMYSŁOWEGO NA ROK 1913.

Wydatki nadzwyczajne	Koron
a) Na wzięcie udziału w Wystawie architektonicznej druga i ostatnia rata	3.000.—
b) Na sporządzenie katalogu biblioteki oraz na przeprowadzenie się do nowego gmachu	3.000.—
Razem	6.000.—

CZEŚĆ II. KRAJOWY INSTYTUT POPIERANIA RĘKODZIEŁ I PRZEMYSŁU. A) KURATORYUM KRAJOWEGO INSTYTUTU POPIERANIA RĘKODZIEŁ I PRZEMYSŁU: Delegaci c. k. Rządu: Dr. Adolf Müller, c. k. szef sekcji w c. k. Ministerstwie robót publicznych. Dr. Adam Fedorowicz, c. k. Radca Dworu, Delegat c. k. Namiestnictwa. Dr. Adolf Vetter, c. k. Radca Dworu, Dyrektor c. k. Urzędu popierania przemysłu. Delegaci galicyjskiego Wydziału krajowego: Dr. Władysław Jahl, członek Wydziału krajowego. Dr. Arnulf Navratil, c. k. Radca Dworu, starszy inspektor przemysłowy. Józef Gorecki, właśc. fabryki, Radca cesarski. Delegaci gminy miasta Krakowa: Dr. Juliusz Leo, prezydent miasta, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, poseł do Rady państwa i na Sejm krajowy, prezes Kuratoryum. Dr. Ernest Bandrowski, dyrektorszkola przemysłowej, radca m., poseł na Sejm krajowy. Dr. Julian Nowak, prof. Uniw. Jagiell., radca m. Piotr Kosobucki, radca m. Jan Wolny, radca m. Zastępcy delegatów gminy: Marcin Jarra, właściciel fabryki, radca m. Zygmunt Maywald, inżynier kolei, radca m. Dr. Ludwik Merz, adwokat krajowy, radca m. Delegaci Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie: Jan Kanty Federowicz, prezydent Izby, wiceprezes kuratoryi. Dr. Artur Benis, sekretarz Izby. Delegaci Izby Stowarzyszeń rękodzielniczych i przemysłowych w Krakowie: Piotr Repetowski, majster introligat. Konstanty Lachowski, majster szewski. Delegaci Kasy Oszczędności miasta Krakowa: Dr. Walenty Staniszewski, dyrektor Kasy, radca miejski. Zygmunt Kowalski, dyrektor Kasy. Delegaci Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych we Lwowie: Wojciech Biechoński, prezes Związku. Nadto należy do Kuratoryi: Zygmunt Kremer, jako c. k. inspektor przemysłowy, i Witold Ostrowski, c. k. instruktor Stowarzyszeń przemysłowych, Dr. Franciszek Zaczek, naczelnik Wydziału IV. Magistratu, Jan Krzyżanowski, dyrektor miejskiej Izby obrachunkowej.

B) WYDZIAŁ WYKONAWCZY KURATORYUM: Dr. Juliusz Leo j. w. jako przewodn., Dr. Ernest Bandrowski j. w., Dr. Artur Benis j. w., Maurycy Dattner j. w., Dr. Wład. Jahl j. w., Witold Ostrowski j. w., Dr. Walenty Staniszewski j. w., Dr. Adolf Vetter j. w.

Posiedzenia Kuratorium i Wydziału Wykonawczego odbyły się w dniach 1. marca, 10. lipca i 18. października 1912 r.

PERSONAL BIUROWY KRAJOWEGO INSTYTUTU POPIERANIA RĘKODZIEŁ I PRZEMYSŁU (Stan z dn. z 31/12 1912).	
Dyrektor :	Inż. STANISŁAW TILL, j. w.
I. Inżynier :	Inż. JAN ANDRZEJ WEBER
II. Inżynier :	Inż. EUGENIUSZ TOR
Sekretarz :	STANISŁAW RABIŃSKI
Pomoc manipulacyjna :	MARYA KOCHMAŃSKA ERNESTYNA MOSESÓWNA STEFANIA SKOCZÓWNA
Woźny :	JÓZEF KAPUTA
Pomocnicy woźnego :	IGNACY RADOŃ MIKOŁAJ KRACZEWSKI

Personal ten obowiązany jest do spełniania czynności także dla Muzeum.

Działalność Instytutu skierowana była głównie w kierunku urządzenia kursów zawodowych, które rzeczywiście są bardzo konieczne i zadawalniające rezultaty przynoszą, nadto w kierunku porady indywidualnej fachowej o ile możliwości w każdym kierunku. Wbrew twierdzeniu niepowołanych krytyków sprawozdania za rok 1911, Dyrekcyja musi tu zaznaczyć, że miarą rozwoju Instytucyi jest prócz zakładania Stowarzyszeń i ilości uczestników kursów i kursów przeprowadzonych, także wykaz ruchu aktów a szczególnie wpływów, który daje nam możliwość poznania zainteresowania się sfer interesowanych działalnością Instytucyi. Ilość wyjaśnień fachowych wzrosła znacznie, tak samo wzrosła znacznie żmudna praca nad poradą indywidualną. Akcyi stowarzyszeniowej nie forsuje się bardzo, gdyż Dyrekcyja przekonała się, że Stowa-

rzyszenia forsownie do życia powołane zwyczajnie dobrze nie funkcjonują, zakładano zatem stowarzyszenia tam tylko, gdzie tego czynniki lokalne stanowczo wymagały, ewentualnie gdzie zdaniem Dyrekcyi istniała rzeczywiście potrzeba.

Na tem polu wyników zadawalniających nie było, to też Dyrekcyja przez szereg wykładów, jazd informacyjnych i dochodzeń stara się naprzód rękodzielników do życia stowarzyszeniowego odpowiednio przygotować i o tem życiu ich poinformować. Założono sześć stowarzyszeń, z tego cztery dla dostaw dla armii, dwa inne. Przeprowadzono dochodzenia w zastępstwie Wydziału krajowego w 12-tu wypadkach. Ułożono programy dla szeregu szkół zawodowych rękodzielniczych w obrębie miasta Krakowa, tudzież wzięto udział w zjeździe prawników i ekonomistów we Lwowie. Za pomocą broszury „O zakładaniu ognisk dla młodzieży rękodzielniczej i przemysłowej“ zostało założonych w Galicyi około 34 ognisk, cyfra mała, jednakowoż spodziewać się należy zwiększenia liczby założenia ognisk, gdyż żądania o przysłanie broszury, obecnie już wyczerpanej, nie ustają, nowy nakład zaś jest w druku. Zbiory cenników, sprawozdań i programów szkół zawodowych, wreszcie Instytutów i Muzeów zwiększają się znacznie, są one cennym podręcznikiem w dziale informacyjnym. Prócz tego zajmowała się Dyrekcyja sprawieniem urządzenia dla nowego gmachu tak maszynowego jak i meblowego, zamawiając o ile możliwości co tylko było możliwe w firmach krajowych.

„PRZEGLĄD RĘKODZIELNICZY“. Czasopismo to, wydawane przez Dyrekcyę, rozwija się bardzo ładnie, o ile początkowo było w zaledwie 400 egzemplarzach drukowane a przeszło 350 rozsyłane, w pierwszych miesiącach doszła cyfra prenumeratorów do 800. Początkowo rozsyłano „Przegląd rękodzielniczy“ przeważnie tylko Stowarzyszeniom na ręce przewodniczących, wkrótce jednak przekonała się Dyrekcyja przez swe organa jak i przez c. k. Instruktora stowarzyszeń przemysłowych, że odsyłane do stowarzyszeń numera tego czasopisma nie były czytane, przewodniczący zwyczajnie je nawet nie otwierając chował. Na skutek jednak akcji energicznej Instruktora Stowarzyszeń przemysłowych w krótkim czasie stan się polepszył, „Przegląd rękodzielniczy“ zaczął krążyć

wśród rękodzielników, rozsyłany przez przełożonych do czytania i zaczęli się zgłaszać rękodzielnicy z prośbą o nadsyłanie pod ich adresem tego czasopisma. W krótkim czasie też doszło do tego, że przeważną część odbiorców stanowią poszczególni rękodzielnicy, którzy czytają pismo bardzo chętnie. Liczba prenumeratorów zaś coraz to więcej wzrasta.

„Przegląd rękodzielniczy“ zawierał w roku 1912 artykuły oryginalne, sprawozdania o sprawach bieżących, o stowarzyszeniach przemysłowych i związkach, o szkołach zawodowych, sprawozdania o wystawach, ogłoszenia stypendyów rękodzielniczych, pożyczek i subwencji, ogłoszenia o kursach zawodowych (ogłoszenia te spowodowały zwiększenie się podań o przyjęcie na kursa), o wykładach i wycieczkach, orzeczenia trybunału administracyjnego, wiadomości różne, wiadomości zawodowe biblioteczne, porady dla przemysłowców, wreszcie nekrologi.

Spis rzeczy z rocznika pierwszego „Przeglądu Rękodzielniczego“ 1912. Artykuły: Nasze hasła, O narodowym wychowaniu młodzieży rękodzielniczej, Pomoc dla rękodzielnika i drobnego przemysłowca, O prawie i zakazie trzymania uczniów rękodzielniczych, O zastosowaniu motoru elektrycznego w rękodziele i drobnym przemyśle, W sprawie przechowywania dokumentów i pamiątek Stowarzyszeń przemysłowych, Jak powinny wyglądać pracownie rzemieślnicze pod względem zdrowotnym, O egzaminach majsterskich, O powszechnym podatku zarobkowym w Austrii, Prasa zawodowa, O fuszerce w rękodziele, Kilka słów o kalkulacji, O obowiązkach Stowarzyszeń przemysłowych, O akcji kredytu rękodzielniczego, Rękodzieło a fabryki, O uczniach w przemyśle, Majster i uczeń, Wykonywanie przemysłu przez zastępcę, W sprawie słownictwa rzemieślniczego polskiego, O zsychnianiu i pęcznieniu drzewa, Kilka uwag o reklamie w przemyśle i rękodziele, Koszt ruchu maszyn. Sprawy bieżące: Lustracja Muzeum i Instytutu, Fotograficzne zdjęcia portretów, Ogłoszenie konkursów, Osobiste, Posiedzenie Komisji Muzealnej i Kuratorji Instytutu, Ankieta w sprawie założenia szkoły kamieniarskiej, Ostrzeżenie, Posiedzenie Rady przybocznej popierania przemysłu, Posiedzenie Krajowej Komisji przemysłowej, Wiec szewców we Lwowie, Wiec przemysłowy w Nisku, Dom dla młodzieży rękodzielniczej

im. Piotra Skargi, Ilu jest rękodzielników w Krakowie, W sprawie zgromadzeń w stowarzyszeniach przemysłowych, Posiedzenie Komisji muzealnej, Kwatery dla uczestników kursów, Ankieta w sprawie przemysłu koszykarskiego w Galicyi, Na czasie, Ostrzeżenie, Składka na urządzenie gwiazdki dla polskiej diatwy w Boguminiu-dworcu, Sprzedaż gwiazdkowa, Walne zgromadzenie Kasy chorych krawców. Stowarzyszenia przemysłowe i ich związki: Zmiana statutów stowarzyszeń przemysłowych i nowe stowarzyszenia, Krajowy Związek Stowarzyszeń przem. piekarzy w Krakowie, Okręgowy Związek Stowarzyszeń przemysłowych w Krakowie, Powiatowy Związek Stowarzyszeń przemysłowych w Jaśle, Powiatowy Związek Stowarzyszeń przemysłowych w Wadowicach, Organizacja kredytu rękodzielniczego, Okręg Stowarzyszenia budowniczych, Rozwiązanie przełożęstwa Stowarzyszeń, Powiatowy Związek Stowarzyszeń przemysłowych w Gorlicach, Spółki rękodzielnicze. Szkołnictwo zawodowe: Szkoła przemysłowa uzupełniająca w Mielcu, Szkoła przemysłowa uzupełniająca dla dziewcząt w Krakowie, Szkoła przemysłowa uzupełniająca w Radomyślu Wielkim, Szkoła przemysłowa uzupełniająca fryzyerów w Krakowie, C. k. Szkoła rzemiosł budowlanych w Buczacz, Krajowa Szkoła tkacka w Krośnie, Miejska Szkoła przemysłowa żeńska w Krakowie, Krajowa Szkoła stolarska w Kalwarii, Szkoła przemysłowa uzupełniająca w Bieczu, Szkoły przemysłowe w Galicyi, C. k. Szkoła rzemiosł budowlanych w Jarosławiu. Wystawy: Wystawa rękodzielnicza w Marburgu, Wystawa międzynarodowa jubileuszowa sztuki kucharskiej, Zamknięcie rachunków wystawy przemysłowo rolniczej w Żółkwi, Wystawa złotników i jubilerów w Wiedniu, Wystawa swojskiego przemysłu w Krakowie, Wystawa przemysłowo sportowa w Warszawie, Wystawa architektoniczna w Krakowie, Wystawa artykułów technicznych VI. Zjazdu techników polskich, Wystawa gwiazdkowa w Krakowie, Wystawa prac uczniów rękodzielniczych w Tarnowie. Stypendya, pożyczki i subwencye w 4 numerach. Kursa zawodowe, wykłady i wycieczki w 11 numerach. Orzeczenia Trybunału administracyjnego w 2 numerach. Różne: Duplikaty książek robotniczych, Prawo odbywania egzaminów majsterskich, Zbiór cenników i programów szkół zawodowych, Komisye egzaminacyjne

dla egzaminów czeladniczych, Egzaminy czeladnicze, Wydawnictwo wzorów mebli, Nadużycie marki krajowej, II. wydanie Skorowidza przem. handlowego, Zużytkowanie przemysłowe trawy „turzycy“. Biblioteka zawodowa omawiana była w 11 numerach. Porady dla przemysłowców w 4 numerach. Nekrologia w 2 numerach, a to nekrologi bł. p. Maurycego Dattnera i ś. p. Wenan- tego Szydłowskiego.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKOWE NA ROK 1913 „PRZEGLĄDU RĘKOLNICZEGO“.		
PRZYCHODY		
	Koron	
Należności za ogłoszenia	349·25	
Subwencya Muzeum techn. przem.	2.241·25	
	2.590·50	
ROZCHODY		
	Koron	
Honorarya za artykuły	455·32	
Honorarium redaktorskie	600—	
Druk i papier 12-tu numerów	1.243—	
Portorya	152·41	
Ekspedycya	38·25	
Wydatki kancelaryjne	101·52	
	2.590·50	
INŻ. TILL dyrektor Muzeum.	ST. BATKO odpow. redaktor.	ST. RABIŃSKI sekretarz Muzeum.

EGZAMINA MAJSTERSKIE. W myśl rozporządzenia c. k. Ministerstwa handlu z dnia 7 sierpnia 1912 dziennik p. p. 168 zostało Krajowemu Instytutowi popierania rękodzieł i przemysłu nadane prawo odbywania egzaminów majsterskich wszystkich zawodów rękodzielniczych prócz rzeźbiarskiego rękodzielniczego w drzewie

i w kamieniu, malarstwa dekoracyjnego i pokojowego. Na podstawie tego rozporządzenia został sporządzony spis członków komisji egzaminacyjnej, który władze przemysłowe już zatwierdziły. W ciągu roku 1912 jednak nie nadeszły jeszcze Stowarzyszenia wykazów egzaminatorów z różnych przemysłów, wobec czego komisja w roku 1912 nie mogła być jeszcze zorganizowana.

C. k. Namiestnictwo zamianowało reskryptem z dnia 12 grudnia 1912 L. 3919/XI c. przewodniczącym Komisji dyrektora Instytutu c. k. Radcę budownictwa Inż. Stanisława Tilla, zastępcami jego Dr. Artura Benisa, sekretarza Izby handlowej i przemysłowej, Józefa Goreckiego, właściciela fabryki, i Eugeniusza Tora, inżyniera Muzeum i Instytutu w Krakowie.

ZMIANA STATUTU INSTYTUTU. Wreszcie nadmienić należy zmianę statutu, a w szczególności § 5, zatwierdzoną rozporządzeniem Ministerstwa robót publ. z dn. 16 kwietnia 1912 L. 13472/XX c. i rozporządzeniem Wydziału kraj. z dn. 16 maja 1913 L. 59174 ex 1912, na podstawie którego wszedł do Kuratoryi jako stały członek także dyrektor Krajowego Patronatu rękodziel i drobnego przemysłu Dr. Józef Schoenett. Dyrekcyja pozwala sobie tutaj wyrazić przekonanie, że przez wejście dyrektora Patronatu w skład Kuratoryi kontakt Instytucyi z Wydziałem krajowym będzie jeszcze ściślejszy, na czem akcyja popierania przemysłu niezawodnie skorzysta.

EGZAMINA CZELADNICZE. W r. 1912 wpytano wogóle 61 kandydatów, a więc mniej aniżeli w roku poprzednim, w którym wpytano wogóle 78 kandydatów. Zmniejszenie się tej cyfry należy przypisać powstawaniu komisji stowarzyszeniowych tudzież przyłączeniu gmin podmiejskich do Krakowa, co spowodowało uczniów do składania egzaminów w odnośnych Stowarzyszeniach. Wykształcenie terminatorów było cokolwiek lepsze, aniżeli w roku 1911, jednak dalekie jeszcze od tego, czego od ucznia, który skończył szkołę przemysłową uzupełniająca, należy żądać, według prowadzonej statystyki 7/10 uczniów nie zdawało sobie sprawy, jakiej są narodowości i nie znali ustroju Monarchii. Dyrekcyja odniosła się w tej sprawie z przedstawieniem do Rady szkolnej krajowej.

STATYSTYKA EGZAMINÓW CZELADNICZYCH.

	Rok 1909		Rok 1910		Rok 1911		Rok 1912	
	P	U	P	U	P	U	P	U
Kowale	10	7	26	—	17	11	15	—
Siodlarze	—	—	—	—	1	—	—	—
Modniarki	—	—	—	—	8	—	2	1
Bronzownicy	2	—	2	—	2	—	1	—
Ślusarze	1	1	13	2	11	8	23	—
Szklarze	—	—	—	—	2	—	—	—
Piekarze	—	—	1	—	1	—	—	—
Brukarze	—	—	1	1	—	2	1	—
Malarze szyldów	—	—	—	—	—	3	1	—
Stolarze	—	—	5	—	2	—	—	—
Kołodzieje (stelm.)	—	—	2	—	1	2	2	—
Malarze powozów	—	—	—	—	1	—	2	—
Lakiernicy	—	—	—	—	—	2	—	—
Masarze	—	—	—	—	1	—	1	—
Rymarze	—	—	—	—	2	—	1	—
Mechanicy	2	1	—	—	—	—	—	—
Kapelusznicy	1	—	1	—	—	—	—	—
Rzeźbiarze	—	1	—	—	—	—	1	—
Kotlarze	1	1	—	—	—	—	2	—
Tokarze	—	2	—	—	—	1	—	—
Bednarze	1	—	—	—	—	—	—	—
Krawcy	—	1	—	—	—	—	—	—
Kuśnierze	—	—	1	—	—	—	—	—
Cyzelerzy	—	—	—	1	—	—	—	—
Szczotkarze	—	—	1	—	—	—	—	—

	Rok 1909		Rok 1910		Rok 1911		Rok 1912	
	P	U	P	U	P	U	P	U
Tokarze metalowi	—	—	1	—	1	—	—	—
Powroźnicy	—	—	—	—	1	—	—	—
Fryzyerzy	—	—	—	—	1	—	—	—
Kaflarze	—	—	—	—	—	—	6	—
Malarze pokojowi	—	—	—	—	—	—	1	—
Rytownicy	—	—	—	—	—	—	5	—

STATYSTYKA II. EGZAMINÓW CZELADNICZYCH.

W roku	wniosło podania	przy- puszczono	nie przy- puszczono	złożyło egzamin	nie złożyło egzaminu	nie zgło- siło się	od 14 do 20 lat	od 20 do 25 lat
1909	32	26	6	20	6	—	17	11
1910	59	53	5	49	4	1	32	22
1911	81	78	3	69	9	—	62	16
1912	70	74	1	65	1	4	52	12
Ogółem	242	231	15	203	20	5	163	61

W roku	od 25 do 30 lat	ponad 30 lat	uczniów	pomocni- ków	dobry z odzna- czeniem	dobry	dostate- czny	niedosta- teczny
1909	3	1	14	18	1	10	9	6
1910	2	2	5	54	5	22	22	4
1911	1	2	29	52	5	42	22	9
1912	3	3	1	64	14	38	12	1
Ogółem	9	8	49	188	25	112	65	20

CZEŚĆ III. SPRAWY WSPÓLNE. Bardzo ważnym czynnikiem rozwoju obu Instytucji jest wspólny zarząd i wspólna kancelarya, pomijając już bowiem zmniejszenie się kosztów administracji przez wspólny zarząd i kancelaryę, uzupełniają się obie Instytucje wzajemnie bardzo dobrze, Muzeum działając w kierunku podniesienia przemysłu artystycznego, i Instytut, którego zadaniem jest techniczne podniesienie rękodzieła. Połączenie to odbiło się bardzo korzystnie szczególnie na kursach, na których oba te kierunki były o ile możliwości zawsze odpowiednio zastępowane.

Kancelarya w roku 1912 funkcjonowała zupełnie normalnie, tak samo buchalterya, wreszcie protokół podawczy. Ruch aktów osiągnął średnio cyfrę 509 miesięcznie. — Koszt portoryów wynosił 941·31 K.

TABELA PRELIMINOWANYCH I RZECZYWISTYCH SUBWENCYI I WYDATKÓW NA KRAJOWY INSTYTUT POPIERANIA RĘKODZIEŁ I PRZEMYSŁU.

Rok	Subwencye		Wydatki	
	Preliminow.	Wynik	Preliminow.	Wynik
	Koron	Koron	Koron	Koron
1907	Założenie Instytutu			14.000·—
1908	14.000·—	8.530·—	14.000·—	26.106·—
1909	23.000·—	23.440·—	32.000·—	31.622·—
1910	23.500·—	25.541·—	34.081·—	40.361·—
1911	40.304·—	34.481·20	40.463·—	45.041·54
1912	40.500·—	38.158·16	62.998·—	63.334·75

WYKAZ PODRÓŻY W SPRAWACH URZĘDOWYCH.

L. p.	Miesiąc	Miejscowość	S p r a w a
DYREKTOR INŻ. STANISŁAW TILL			
1	Styczeń	Kalwarya	Stowarzyszenie stolarzy
2	„	Głogów	Zbadanie potrzeby urządzenia kursów szewskich i założenie stowarzyszenia
3	„	Pilzno	j. w.
4	Luty	Jasło	Kursa buchalteryi
5	„	Kołaczyce	Dochodzenia u stowarzyszenia szewców
6	„	Lwów	Konferencya z dyrektorem Patronatu Dr. Schönnettem
7	„	Wadowice	Założenie stowarzyszenia stolarzy, sp. z ogr. por.
8	„	Warszawa	Zbadanie tamtejszych Instytutów popierania przemysłu
9	Marzec	Żywiec	Udzielenie maszyn pracowni kołodziej-skiej
10	„	Biała	Spółka wytwórcza szewców
11	„	Nowy Sącz	Obsadzenie posady w Wiedniu
12	„	Lwów	Budowa nowego gmachu
13	„	Wiedeń	Posiedzenie Rady przybocznej popie-rania przemysłu
14	Kwiecień	Nowy Targ	Asygnata ratyna budowę stolarni i kon-trola instalacyi
15	„	Zakopane	Dostawa dla c. k. armii
16	„	Lwów	Konferencya w Wydziale krajowym
17	„	Nowy Sącz	Założenie spółki krawieckiej i szewskiej

L. p.	Miesiąc	Miejscowość	S p r a w a
18	Kwiecień	Nisko	Wykład o assocyacji rękodzielniczej
19	„	Rozwadów	Założenie spółki szewskiej
20	Maj	Żywiec	Posiedzenie komitetu wystawy przem. roln.
21	„	Lwów	Zjazd ekonomistów
22	Czerwiec	Nowy Targ	Stowarzyszenie stolarzy
23	„	Zakopane	Stowarzyszenie szewców
24	Czerwiec	Wiedeń	Założenie austriackiego związku uszlachetnienia pracy
25	„	Piwniczna	Stowarzyszenie tkaczy
26	Lipiec	Jasło	Zawiązanie spółek: szewskiej, stolarskiej, krawieckiej
27	„	Biecz	Spółka stolarska
28	„	Tarnów	Dostawa obuwia dla c. k. armii
29	„	Wiedeń	Subwencja Muzeum i Instytutu
30	Wrzesień	Monachium	Konferencja kierowników Instytutów popierania przemysłu
31	„	Bozen	Konferencja dyrektorów Muzeów przemysłowych
32	Październik	Żywiec	Posiedzenie Komitetu wystawy przem. roln.
33	„	Lwów	Sprawy urzędowe różne
34	Grudzień	Lwów	Konferencja w Wydziale krajowym
35	„	Lwów	Ankieta Wydziału krajowego w sprawie kursów na rok 1913.

L. p.	Miesiąc	Miejscowość	S p r a w a
INŻ. JAN WEBER			
1	Styczeń	Kalwarya	Walne zgromadzenie stolarzy i lustracya stowarzyszenia
2	Luty	Myślenice	Zbadanie warsztatu ślusarskiego Goławieckiego
3	„	Gumisko	Dochodzenia w sprawie stol. J. Kocaby
4	Marzec	Wiedeń	Konferencya z firmą Schuchardt und Schütte i Georg Roy
5	„	Zurych	Zwiedzenie warsztatów „Kunstgewerbeschule“
6	Czerwiec	Dębica	Dochodzenia stolarzy Maltosza i Wołoszyna
7	„	Zawady	Sprawa wyrobu koszyków piekarskich
8	„	Myślenice	Towarzystwo kapeluszników
9	„	Wilamowice	Towarzystwo tkaczy
10	Lipiec	Nowy Targ	Urządzenie warsztatu maszyn. stow. stolarzy
11	Październik	Pawlikowice	Warsztaty domu „Powściągliwość i praca“
12	„	Myślenice	Zbadanie maszyny parowej Towarzystwa kapeluszników
INŻ. EUGENIUSZ TOR			
1	Maj	Wiedeń	Wycieczka uczestn. kursu elektr.-techn.
2	Czerwiec	„	Wycieczka na wystawę obrób. szlach. metali z tutejszymi rękodzielnikami
3	Listopad	Sułkowice	Spółka kowalska

L. p.	Miesiąc	Miejscowość	Sprawa
BONAWENTURA LENART			
1	Czerwiec	Berno	Wystawa introligatorska
2	„	Wiedeń	Zwiedzenie wystawy przemysłu artystycznego
3	Listopad	Rudawa	Zakupno do zbiorów
KAROL HOMOLACS			
1	Czerwiec	Wiedeń	Posiedzenie austr. związku przem. art.
STANISŁAW RABIŃSKI			
1	Lipiec	Dobczyce	Dostawa obuwia dla c. k. armii
MIECZYŚLAW TOMBIŃSKI			
1	Maj	Jasło	Kurs buchalteryi
C. k. Inspektor SEWERYN UDZIELA w zastępstwie Dyrekcyi			
1	Marzec	Chorkówka	Lustracya kursu szycia gorsetów

NA SKŁADZIE WYDAWNICTWA MUZEUM. 1) Ogłoszenia i zgłoszenia na kursa wiedeńskie. 2) Warunki przyjęcia na kursa Muzeum i Instytutu. 3) Zgłoszenia na kursa Muzeum i Instytutu. 4) Wskazówki dla wnoszących podania do Krajowego Patronatu rękodzieł i drobnego przemysłu we Lwowie. 5) Druki do urządzania wystawy prac uczniów rękodzielniczych. 6) Statut Stowarzyszenia warsztatowego, maszynowego surowcowego i maszynowego. 7) Podręcznik do nauki haftu przy pomocy maszyny. 8) Wzorowy statut Stowarzyszenia zarejestr. z ograni. poręką, tłóm. Dyr. Till. 9) Wystawy prac uczniów rękodzielniczych, tłóm. Dyr. Till. 10) Zasady organizacyi kursów buchalteryi, tłóm. Dyr. Till. 11) Warunki udzielenia maszyn, tłóm. Dyr. Till. 12) Postępowanie przy zakładaniu Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. 13) O zakła-

daniu ognisk dla młodzieży rękodzielniczej i przemysłowej. 14) Dr. Adolf Vetter, O znaczeniu idei Związku uszlachetniania pracy rękodzielniczej. 15) Muthesius, Sztuka stosowana i architektura. 16) Inż. Jan Weber, Wybór motoru w przemyśle drobnym. 17) Ostrowski-Batko, O odbywaniu egzaminów czeladniczych w przemyśle rękodzielniczym. 18) Wł. Łuszczkiewicz, Bartolomeo Berecci. 19) Album ozdób z kaplicy Zygmuntowskiej i dwóch nagrobków w katedrze krakowskiej. 20) Dyplom na czeladnika.

WYKŁADY RĘKODZIELNICZE. Wykłady rękodzielnicze w roku sprawozdawczym odbywały się w sali Tow. Technicznego w godzinach wieczornych przy przeciętnej ilości słuchaczy około 35.

L. p.	Data	Nazwisko i imię prelegenta	Temat wykładu
1	21/2	Jodłowski Kazimierz, dyrektor szkoły wydział. w Podgórzu	Cechy dawniej a dziś
2	6/3	Dr Sikorski Stanisław, lekarz miejski	O gruźlicy
3	10/4	Krókowski Julian	Znaczenie i cel prowadzenia ksiąg handlowych w przemyśle rękodzielniczym
4	22/5	Ostrowski Witold, Instruktor dla Stowarzyszeń przemysł.	O akcji kredytu rękodzielniczego

Za bezinteresowne udzielenie sali wraz z oświetleniem składa Dyrekcyja na tem miejscu Towarzystwu Technicznemu serdeczne podziękowanie.

PROJEKT BUDŻETU NA ROK 1913 KRAJOWEGO

Dział XII.	DOCHODY	Koron
Poz. 6.	a) Subwencya Ministerstwa robót publicznych, krajowa i Izby handlowej w Krakowie, zwyczajna	38.000—
	b) Subwencya Ministerstwa robót publicznych, zwrot za kursa	6.000—
	c) Subwencya krajowa, zwrot za kursa	6.000—
	d) Czynsz z realności l. 11 ul. Smoleńsk	1.300—
	e) Różne dochody	800—
		52.100—

INSTYTUTU POPIERANIA RĘKODZIEŁ I PRZEMYSŁU.

Dział XII.	WYDATKI	Koron
Poz. 13.	a) Dyrektor pobory rangi VIII. kor. 3.600 i 1104	4.704—
	b) I. inżynier kor. 2.800 i 960 (IX. ranga)	3.760—
	c) II. inżynier kor. 2.800 i 960 (IX. ranga)	3.760—
	d) Sekretarz biura kor. 2.200 i 768 (X. ranga)	2.968—
	e) Pomoc biurowa manipulacyjna	3.700—
	f) Woźny kor. 830, 960, trzechl. 280	1.470—
	g) Wermistrz metalowy	2.920—
	h) Wermistrz stolarski od 1/7 1913	1.460—
	i) Maszynista kaloryferów	1.620—
	j) Stróż budynku ul. Smoleńsk 11	990—
	k) 2 pomocników woźnego po kor. 876	1.752—
	l) Umundurowanie dla woźnego i pomocników	320—
	t) Na robotników do introligatorni i do hali maszynowej, ewent. i warsztatu metalowego	2.200—
	m) Lokal i naprawy	2.500—
	n) Wartość czynszowa budynku	13.000—
	o) Opał	2.987—
	p) Czyszczenie gmachu	1.000—
	r) Różne: światło, sprzęty kancelaryjne, szafy, naprawy, wydatki drobne i wynagrodzenie fachowych	2.300—
	s) Portorya, transport, potrzeby kancelaryjne	2.000—
	t) Kursa majsterskie i wędrownie	12.000—
	u) Pomoc dla stowarzyszeń fachowych i propaganda assocjacyi	1.500—
	w) Podróże urzędników	2.000—
	x) Konserwacja gmachu	500—
	y) Ubezpieczenie uczestników kursów	600—
	z) Stróż budowy ul. Smoleńsk 11 od 1/7 1913	495—
		72.506—

DEPOZYTY WYDZIAŁU KRAJOWEGO jako pożyczki względnie subwencye udzielane przez Wydział krajowy różnym rękodzielnikom z dniem 31 grudnia 1912 r. przedstawiają się jak podaje poniższy wykaz.

WYKAZ DEPOZYTÓW WYDZIAŁU KRAJOWEGO.			
L. p.	Depozyt	Kwota Koron	Uwaga
1	Ambroży Chrobak, Kraków	7.340.—	Pożyczka. W załatwieniu.
2	Edm. Korosadowicz „	2.500.—	Pożyczka. Wyplaca się.
3	Stanisław Syrek „	1.000.—	Pożyczka. Wyplaca się.
4	Tadeusz Laszkiewicz „	3.000.—	Pożyczka. Wyplaca się.
5	Jan Gaszyński „	800.—	Pożyczka. Wyplaca się.

KURSA MUZEUM TECHNICZNO PRZEMYSŁOWEGO. I. KURS OGRODNICZY CAŁODZIENNY został urządzony specjalnie dla ogrodników pozamiejscowych, dla ogrodników miejscowych został urządzony także kurs wieczorny. Kurs ten trwał od 15 stycznia do 22 stycznia 1912.

Program kursu obejmował		
Przedmiot	Wykładający	Ilość godzin
1. Historia rozwoju ogrodnictwa . .	Dr. Stanisław Goliński	12
2. Zakładanie ogrodów	Tenże	6
3. Ćwiczenia z zakładania ogrodów .	Tenże	7
4. Style ogrodów	Arch. Witold Małkowski	2
5. Miernictwo	Inż. Eugeniusz Tor	6
6. Ćwiczenia miernicze	Tenże	4

Na kurs ten zgłosili się ludzie wytrawni, dobrze znający swój zawód pod względem hodowli roślin i praktycznej gospodarki w ogrodach, natomiast pojęcia ich o estetycznej stronie ogrodnictwa okazały się mocno zaniedbane. Na tę słabą stronę uczestników kursu zwrócono szczególną uwagę, tak, iż wynieśli oni pod tym względem znaczne korzyści. Kurs ukończyło 6-ciu uczestników.

II. KURS OGRODNICZY WIECZORNY dla ogrodników miejscowych rozpoczął się dnia 22 stycznia i trwał do 7 lutego przy dwugodzinnej nauce wieczorowej od godz. 6—8. Ćwiczenia praktyczne odbywały się popołudniu od 2-giej do 4-tej. Program kursu obejmował przedmioty podane przy kursie ogrodniczym całodziennym; prelegenci ci sami. Kurs ukończyło 16-tu kandydatów.

III. KURS RĘCZNEGO I MASZYNOWEGO ZŁOCENIA rozpoczął się 11 stycznia i trwał do 24 maja. Program kursu obejmował początkowe ćwiczenia praktyczne w użyciu stempla, w wytłaczaniu tytułów, następnie kompozycję opartą na narzędziach: stempel, łuk, linia stemplowa i tłocznia. Nauka złocenia maszynowego polegała na zapoznaniu się z budową litery, jej nakładem, wytłaczania maszynowego złotem i farbą i na ślepo. Nauka wieczorna od 6—9 wiecz. Naukę teoretyczną i praktyczną prowadził Bonawentura Lenart, wermistrz introligatorni przy Muzeum. Kurs ukończyło 12 uczestników.

IV. KURS INTROLIGATORSKI WYKLEJEK trwał od 10 czerwca do 28 czerwca i obejmował sporządzanie wyklejek klajstrowych, barwienia na gruncie karagenowym, oraz rysunki ornamentów. Nauka od 8—12 przed południem i od 2—6 wieczór. Na kursie wykładali art. malarz Karol Homolacs rysunki artystyczne i Bonawentura Lenart, wermistrz introligatorski, wyklejki i barwienie. Kurs ukończyło 8 frekwentantów.

V. KURS WIECZORNY ARTYSTYCZNYCH ROBÓT METALOWYCH został urządzony na specjalną prośbę rękodzielników pracujących jako bronzownicy, cyzelerzy, ślusarze artystyczni i t. p. Kurs ten rozpoczął się dnia 20 października i trwał aż do końca

lutego 1913, wobec tego szczegółowe dane pozostawia Dyrekcyja do sprawozdania na rok następny. Nauka od 6—9 wieczór. Kurs ukończyło 11 uczestników.

VI. KURS SZYCIA GORSETÓW LUDOWYCH W CHORKÓWCE. Prócz kursów urządzanych w Muzeum przystąpiła Dyrekcyja do Komitetu, w skład którego wchodzili: p. Zofia Stawiarska, właścicielka dóbr Chorkówka, oraz c. k. Inspektor szkolny Seweryn Udziela, celem urządzenia kursu szycia gorsetów ludowych, według motywów ludu krośnieńskiego. Kurs odbył się w Chorkówce w czasie od 25 lutego do końca marca. Naukę pobierało 32 dziewcząt wiejskich, tak, iż zewsząd odzywały się głosy, aby urządzić takich kursów więcej.

KURSA INSTYTUTU. VII. KURS ELEKTRO-TECHNICZNY PRĄDU SŁABEGO. Kurs ten został urządzony przedewszystkiem dla instalatorów elektrotechnicznych, pracujących w dziale instalacji telefonów, telegrafów, dzwonek elektrycznych i t. p. Kurs rozpoczął się 18 marca i trwał do 13 kwietnia.

Program kursu		
Przedmiot	Wykładający	Ilość godzin
1. Rachunki przemysłowe	Dyr. Julian Krókowski	18
2. Ustawa przemysłowa	Edward Kubalski	6
3. Hygiena	Dr. Stanisław Sikorski	8
4. Fizyka i chemia	Prof. Leon Silbermann	12
5. Zasady elektr. ogólnej	Inż. Roman Czyżowski	} 50
6. Elektr. prądu słabego	Tenże	
7. Badanie aparatów i usuw. błędów .	Mechanik St. Dobrzęcki	45
8. Przeprowadzanie przewodów elektr.	Werkmistrz Jan Gronuś	45

Jak z podanego programu wynika, stosunkowo najwięcej czasu poświęcono ćwiczeniom praktycznym, podczas których zapoznali się uczestnicy z różnymi aparatami elektrycznymi do prądu słabego, jak dzwonki, telefony indykatory i t. p. Rysowano szkice kół prądów badanych aparatów, poznawano dokładnie ich konstrukcję i sposoby najszybszego i najskuteczniejszego usuwania błędów w działaniu tych aparatów. Poza nauką urządzono dla frekwentantów wycieczki pod kierownictwem inż. Romana Czyżowskiego do 1) automatycznej centrali telefonów, 2) na Dębniki, celem obejrzenia robót przy żelaznych słupach dla kabla nadziemnego i 3) do Magistratu dla obejrzenia obiektu kablowego. Kurs ukończyło 16 frekwentantów.

VIII. KURS ELEKTROTECHNICZNY PRĄDU SILNEGO. Ponieważ jako ciąg dalszy kursu elektrotechnicznego prądu słabego rozpoczął się dnia 15 kwietnia kurs elektrotechniczny prądu silnego i trwał do dnia 18 maja.

Program kursu		
Przedmiot	Wykładający	Ilość godzin
1. Rachunki przemysłowe	Dyr. Julian Krókowski	18
2. Ustawa przemysłowa	Radca Edward Kubalski	6
3. Hygiena	Dr. Stanisław Sikorski	8
4. Fizyka i chemia	Prof. Leon Silbermann	12
5. Elektrotechnika prądu silnego (wykład ten został podzielony na poszczególne serye w liczbie XV, zależnie od przedmiotu i prowadzony był przez 7-miu prelegentów)	Inż. Bernard Schapiro	20
	Inż. Leonard Freudensohn	25
	Inż. Stanisław Bieliński	8
	Inż. Wilhelm Hertz	6
	Inż. J. Starzewski	6
	Inż. Henryk Dubeltowicz	12
	Inż. Piotr Król	5
6. Zasady elektrotechn. prądu słabego	Inż. Roman Czyżowski	6
7. Ćwiczenia praktyczne	Prowadzili monterzy firmy „Union“ AEG., elektrowni miejskiej i firmy Sokolnicki & Wiśniewski	40

Nauka na kursie była prowadzona w ten sposób, że prócz godzin wyłącznie poświęconych ćwiczeniom praktycznym były też ćwiczenia prowadzone równoległe z wykładem. Prelegenci brali do pomocy przy wykładzie werkmistrzów, którzy demonstrowali równocześnie objekta objaśniane przez prelegentów. Wobec tego wykłady były dla frekwentantów mniej suche, mniej nużyły słuchaczy, którzy też odnieśli większe korzyści, niż przy wykładach prowadzonych zwykle.

Poza nauką urządzono szereg wycieczek pod kierownictwem odnośnych prelegentów i werkmistrzów, 1) do centrali tramwajowej, 2) do elektrowni miejskiej w Krakowie, 3) do Wiednia celem zwiedzenia tamtejszych centrali elektrycznych i fabryk elektrotechnicznych. Wycieczka do Wiednia odbyła się bezpośrednio po ukończeniu kursu i trwała 3 dni.

Na kurs ten zostali przyjęci niektórzy uczestnicy kursu elektrotechnicznego prądu słabego, o ile wykazali się świadectwem pracy w tym dziale instalacji elektrotechnicznych. Ogółem kurs ten ukończyło 21 frekwentantów.

IX. KURS ZGRZEWANIA, SPAJANIA I LUTOWANIA METALI URZĄDZONY W KRAKOWIE. Kurs rozpoczął się dnia 19 sierpnia i trwał do 31 sierpnia; uczestników kursu było 14. Program kursu obejmował: 20 godzin o zgrzewaniu, spajaniu i lutowaniu metali oraz dotyczących przepisów bezpieczeństwa; wykładający inżynier Jan Weber. 76 godzin ćwiczeń praktycznych w spajaniu i lutowaniu wraz z przecinaniem za pomocą palników acetylenowych; prowadzący ćwiczenia praktyczne werkmistrz Wacław Jaroszewski. Na kursie zwrócono szczególną uwagę na zastosowanie samorodnego spajania metali do celów praktycznych tak przy wyrobach metalowych jak również przy reperacjach.

X. KURS ZGRZEWANIA, SPAJANIA I LUTOWANIA METALI (WIECZOROWY) URZĄDZONY W KRAKOWIE. Celem umożliwienia szerszym sferom rękodzielników pracujących w przemyśle metalowym zapoznania się z samorodnym spajaniem metali, urządziła Dyrekcja drugi kurs spajania metali w godzinach wieczornych w czasie od 16 września do 5 października. Wykładów teo-

retycznych było 10 godzin, ćwiczeń praktycznych 35 godzin. Wykładający jak przy kursie I. Kurs ukończyło 14 frekwentantów.

XI. KURS WIECZORNY DLA C. K. SZKOŁY PRZEMYSŁOWEJ W KRAKOWIE. W porozumieniu się z Dyrekcją c. k. Wyższej Szkoły przemysłowej w Krakowie urządzono praktyczne ćwiczenia wieczorne dla uczniów tej szkoły w sali warsztatowej Muzeum, gdzie uczniowie korzystali ze wszelkich urządzeń warsztatu, pracując na razie w ślusarstwie ręcznym i kowalstwie, następnie w ślusarstwie maszynowym i spajaniu metali. Wobec braku warsztatu mechanicznego w szkole przemysłowej, uczniowie przyjmujący udział w tych ćwiczeniach odnieśli znaczne korzyści w robocie praktycznej. Ćwiczenia były prowadzone pod kierownictwem inż. Jana Webera według programu opracowanego wspólnie z prof. Edwardem Herzbergiem. Ilość uczestników wynosiła przeciętnie około 15 uczniów oddziału mechanicznego. Ćwiczenia odbywały się dwa razy w tygodniu w godzinach wieczornych, razem 4—5 godzin tygodniowo.

Ponieważ kurs ten urządzono dla c. k. Wyższej Szkoły przemysłowej w zastępstwie jej, uczniów do statystyki nie wliczono.

XII. KURS DLA FUNKCYONARYUSZY STOWARZYSZEŃ PRZEMYSŁOWYCH, urządzony wspólnie z c. k. Instruktorem Stowarzyszeń przemysłowych w sali Muzeum. Kurs trwał od 3 do 15 czerwca z następującym programem:

Przedmiot	Wykładający	Ilość godzin
1. Zarys wiadomości o ustroju państwa i władz	Stanisław Batko, urzędnik koncepcyjny Magistratu	2
2. O popieraniu przemysłu	C. k. Radca budownictwa Stanisław Till, dyr. Muz.	3
3. Ustawa przemysłowa	Witold Ostrowski, c. k. Instruktor Stow. przem.	38

Przedmiot	Wykładowcy	Ilość godzin
4. Ubezpieczenie od wypadków	Dr. Michał Leinkram, urzędnik koncept. Magistratu	3
5. Podatki i środki prawne	Dr. Jan Wydro, sekretarz Magistratu	3
6. Kasa chorych	Dr. Michał Leinkram j. w.	3
7. Ćwiczenia praktyczne w prowadzeniu robót kancelaryjnych	Stanisław Batko j. w.	18

Bezpośrednio po kursie odbył się egzamin. Na kurs zostali przyjęci wyłącznie sekretarze Stowarzyszeń przemysłowych; kurs ukończyło 13-tu frekwentantów.

XIII. KURS BAJCOWANIA, FARBOWANIA, POLITUROWANIA I TRAWIENIA DRZEWA został urządzony we Lwowie wspólnie z tamtejszym Instytutem Technologicznym w czasie od 19 lutego do 4 marca przy udziale 15 uczestników, w czym z okręgu instytutu krakowskiego było 6 uczestników.

XIV. KURS BUCHALTERYI został urządzony wspólnie z Przełożnictwem Stowarzyszeń przemysłowych w Jaśle. Kurs trwał od 10 marca do 25 maja. Wobec wielkiej ilości zgłoszonych kandydatów, przyjęto na ten kurs 30 uczestników z tem, iż w niedalekiej przyszłości zostanie urządzony 2-gi kurs, na który już było przeszło 20 zgłoszeń. Kurs 2-gi w roku sprawozdawczym nie odbył się.

KURSA WYDZIAŁU KRAJOWEGO URZĄDZONE POD ZARZĄDEM MIEJSKIEGO MUZEUM TECHNICZNO PRZEMYSŁOWEGO, KRAJOWEGO INSTYTUTU POPIERANIA RĘKODZIEŁ I PRZEMYSŁU. I. KURS BIELIŻNIARSKI NIŻSZY, urządzony w czasie od 20 stycznia do 20 marca przy udziale 16 uczestniczek.

II. KURS BIELIŻNIARSKI WYŻSZY, urządzony w czasie od 11 marca do 1 czerwca przy udziale 18 uczestniczek.

III. KURS LAKIERNICZY, urządzony w czasie od 1 lutego do 15 marca przy udziale 15-tu uczestników. Szczegółowe sprawozdanie z kursu zostało umieszczone przez Wydział krajowy w ostatnim sprawozdaniu Wydziału krajowego, Komisji przemysłowej i Krajowego Patronatu rękodzieł i drobnego przemysłu.

PROGRAM KURSÓW DLA MAJSTRÓW I CZELADNIKÓW NA R. 1913. Kursa Muzeum: 1) Kurs artystycznych robót metalowych (klepanie i emaliowanie), czas trwania kursu około 13 miesięcy. 2) Kurs galanterii introligatorskiej — około 10 tygodni. 3) Specjalny kurs introligatorski złączenia ewentualnie wyklejek — około 6 tygodni. Kursa Instytutu: 1) Kurs instalacji gazu i wodociągów — około 10 tygodni. 2) Kurs krawiecki sporządzania kostiumów narodowych — około 12 tygodni. 3) Jeden ewentualnie dwa kursy dla funkcjonariuszy Stowarzyszeń przemysłowych — po 10 dni. 4) Jeden kurs samorodnego spajania metali. 5) Ewentualnie kilka kursów buchalterii rękodzielniczej wspólnie z Instruktorem Stowarzyszeń przemysłowych.

WYKAZ UCZESTNIKÓW KURSÓW URZĄDZONYCH PRZEZ MIEJSKIE MUZEUM TECHNICZNO PRZEMYSŁOWE I KRAJOWY INSTYTUT POPIERANIA RĘKODZIEŁ I PRZEMYSŁU W KRAKOWIE 1912 ROKU.

L. p.	Kurs	Nazwisko i imię	Zawód	Miejsce zamieszkania
1	Kurs funkcjonariuszy Stowarzyszeń przemys.	Brańlewicz Jan	sekretarz Stow. prz. szewców i rymarzy	Łańcut
2		Gadowski Franciszek	sekretarz Stowarzyszenia szewskiego	Tarnów
3		Grębski Władysław	sekretarz Stow. prz. rękodzielników	Jodłowa
4		Gryźniak Jędrzej	sekretarz Stowarzyszenia szewsko-garb.	Stary Sącz

L. P.	Kurs	Nazwisko i imię	Zawód	Miejsce zamieszkania
5	Kurs funkcyjonyrysty Stowarzyszeń przemysłowych	Jaskółka Stanisław	sekretarz Stowarzyszenia szewskiego	Nowy Sącz
6		Jura Feliks	majster ślusarski	Kęty
7		Knapieński Juliusz Józef	sekretarz Stowarzyszenia modniarek	Kraków
8		Lankosz Karol	sekr. Pow. Związku Stow. kupców, handl.	Żywiec
9		Mazurkiewicz Józef	sekretarz Stow. prz. szewców	Pilzno
10		Pilek Michał	Komisarz rząd. Stow. szewców i krawców	Przeworsk
11		Serafin Antoni	urzędnik krak. Izby ręk. i sekretarz Stow.	Podgórze
12		Steuer Wolf		Ciężkowice
13		Ziomba Franciszek	sekretarz Stowarzyszenia rękodzieln.	Niepołomice
14		Kurs buchalteryi	Barnaś Franciszek	majster pozłotniczy
15	Bulsiewicz Kazimierz		„ szewski	„
16	Demmer Dawid		czeladnik rzeźnicki	„
17	Eichler Izaak		„ „	„
18	Franzblau Izaak		majster krawiecki	„
19	Franzblau Izrael		„ malarski	„
20	Golonka Józef		„ ślusarski	„
21	Juryś Stanisław		„ szewski	„
22	Kosiba Jan		„ masarski	„
23	Kreter Franciszek		czeladnik szewski	„
24	Lezoń Jan		majster masarski	„
25	Małecki Józef		czeladnik „	„

Lp.	Kurs	Nazwisko i imię	Zawód	Miejsce zamieszkania
26	Kurs buchalteryi	Mazur Stanisław	majster masarski	Jasło
27		Mechel Brück	„ rzeźnicki	„
28		Mroczkiewicz Walenty	„ introligator.	„
29		Niemczykowa Anna	krawczyni	„
30		Nowotny Jan Franciszek	majster stolarski	„
31		Obreński Antoni	czeladnik masarski	„
32		Olszewski Stefan	majster zegarmistrz	„
33		Pasianek Józef	„ stolarski	„
34		Rotter Józef	czeladnik masarski	„
35		Smoluchowski Ludwik	majster rzeźnicki	„
36		Smoluchowski Stanisław	czeladnik „	„
37		Siwadłowski Jan	„ masarski	„
38		Sochacki Stanisław	majster szewski	„
39		Soryś Andrzej	czeladnik rzeźnicki	„
40	Susche Bruder	majster malarski	„	
41	Wacław Eugeniusz	czeladnik krawiecki	„	
42	Weintraub Dawid	majster „	„	
43	Wójcik Jakób	„ „	„	
44	Kurs bajcowania, farbow., politur. i trawienia drzewa	Cwizewicz Stanisław	czeladnik stolarski	Kraków
45		Jarosiński Jan	„ „	Kalwarya
46		Morawski Stanisław	majster „	Pawlikowice
47		Niedzielski Gustaw	„ „	Kraków
48		Piękoś Józef	czeladnik „	Sokołów
49	Sukiennik Stefan	„ „	Brzesko	

L. p.	Kurs	Nazwisko i imię	Zawód	Miejsce zamieszkania
50	Kurs elektrotechniczny prądu słabego	Bandura Czesław	praktykant biurowy	Kraków
51		Buchta Robert	pomocnik elektrot.	Orłowa
52		Górecki Jan	czeladnik monter	Siersza wod.
53		Klich Zenon	mechanik	Kraków
54		Kostecki Tadeusz	pomocnik monter	„
55		Kownacki Adam	czeladnik elektr.	Siersza
56		Krupski Karol	„ „	Nowy Sącz
57		Kurdziel Karol	elektromonter	Podgórze
58		Małecki Józef	monter mechanik	Kraków
59		Matlak Michał	czeladnik elektr.	„
60		Mogilewski Jakób	monter	„
61		Niemiec Józef	pomocnik elektr.	Dąbrowa
62		Oczkowski Konstanty	monter	Kraków
63		Stróżyński Antoni	praktykant biurowy	„
64		Włoszczyna Jan	monter	„
65	Żyła Antoni	maszynista	„	
66	Kurs elektrotechniczny prądu silnego	Bandura Czesław	praktykant biurowy	Kraków
67		Buchta Robert	pomocnik elektrot.	Orłowa
68		Górecki Jan	elektromonter	Siersza
69		Klich Zenon	mechanik	Kraków
70		Kostecki Tadeusz	pomocnik monterski	„
71		Kownacki Adam	ślusarz maszynowy	Siersza
72		Krupski Karol	„ „	Nowy Sącz
73		Kurdziel Karol	elektromonter	Podgórze

Li. p.	Kurs	Nazwisko i imię	Zawód	Miejsce zamieszkania
74	Kurs elektrotechniczny prądu silnego	Lorenz Stanisław	maszynista	Drohobycz
75		Maciejowski Stanisław	elektromonter	Bielany
76		Małecki Józef	„	Kraków
77		Matlak Michał	czeladnik elektrot.	„
78		Mogilewski Jakób	elektromonter	„
79		Niemiec Józef	pomocnik elektrot.	Dąbrowa
80		Pomianek Tomasz	maszynista samoistny	Kraków
81		Stróżyński Antoni	majster ślusarski	„
82		Turowski Feliks	elektromonter	„
83		Włodkowski Kazimierz	kierownik gorzelnii	Oświęcim
84	Włoszczyna Jan	monter	Kraków	
85	Wrześniak Jan	ślusarz maszynowy	„	
86	Żyła Antoni	maszynista	„	
87	Kurs ogrodniczy całodzienny	Bibro Jan	ogrodnik	Tarnów
88		Kozacki Michał	„ samoistny	Krynica
89		Krawczyk Wojciech	„ miejski	Tarnów
90		Kuchta Wincenty	„ salinarny	Wieliczka
91		Jagiellowiec Józef	kierownik	Staromieście
92		Noszyk Władysław	„	Dzików
93	Kurs ogrodniczy wieczorny	Barański Piotr	kierownik ogrodn.	Kraków
94		Bator Józef	ekspedjent handl.	„
95		Bortniczek Hieronim	uczeń	„
96		Chwała Walenty	„	„

Lp.	Kurs	Nazwisko i imię	Zawód	Miejsce zamieszkania
97	Kurs ogrodnicy wieczorny	Hollmann Peter	przy wojsku	Kraków
98		Kochmański Włodzimierz	pomocnik	„
99		Król Gustaw	przy wojsku	„
100		Klein Antoni	„ „	„
101		Lang Edward	„ „	„
102		Majerski Jan	uczeń	„
103		Najder Andrzej	ogrodnik samoistny	„
104		Niepołomski Jan	uczeń	„
105		Osladil Henryk	przy wojsku	„
106		Szymański Leopold	ogrodnik samoistny	„
107		Stefaniuk Stefan	kierownik ogrodn.	„
108	Woźny Ignacy	pomocnik	„	
109	Kurs introligatorski	Giecwicz Hilary	czeladnik	Kraków
110		Malinowski Feliks	„	Cieszyn
111		Miksa Józef	„	Kraków
112		Pałka Jan	„	„
113		Siwiński Paweł	„	„
114		Szczerbiński Stefan	„	„
115		Sutor Stanisław	„	„
116		Vogler Salomon	„	„
117	Kurs ręcznego i maszynowego	Dalewski Antoni	czeladnik introligat.	Kraków
118		Dutkiewicz Maryan	werkmistrz	„
119		Gazek Leon	czeladnik introligat.	Wieliczka

L. p.	Kurs	Nazwisko i imię	Zawód	Miejsce zamieszkania
120	Kurs ręcznego i maszyn. zlocenia	Ginst Józef	czeladnik introligat.	Kraków
121		Kruczkowski Łukasz	majster „	„
122		Lachowski Józef	czeladnik „	„
123		Miksa Józef	„ „	„
124		Repetowski Edward	uczeń „	„
125		Szczerbiński Stefan	„ „	„
126		Urban Tadeusz	czeladnik „	„
127		Wolański Franciszek	majster „	„
128		Wolański Wincenty	czeladnik „	„
129	I. kurs zgrzewania, spajania i lutowania metali	Bułdys Bolesław	czeladnik ślusarski	MiejscePiast.
130		Data Józef	„ „	„
131		Goławiecki Antoni	majster „	Myślenice
132		Górnikiewicz Julian	czeladnik „	Janowice
133		Katz Dawid	majster „	Krzeszowice
134		Knycz Władysław	czeladnik „	Oświęcim
135		Korta Jan	„ „	Kraków
136		Kosek Karol	majster „	Myślenice
137		Lekart Izidor	uczeń „	Szczakowa
138		Litala Andrzej	czeladnik „	Tarnów
139		Niemiec Józef	pomocnik elektrot.	Dąbrowa
140		Pawlik Piotr	czeladnik ślusarski	Kraków
141		Śliwiński Wojciech	mechanik	„
142		Wrona Kazimierz	czeladnik ślusarski	Sterkowiec

L. p.	Kurs	Nazwisko i imię	Zawód	Miejsce zamieszkania	
143	II. kurs zgrzewania, spajania i lutowania metali	Chomik Julian	majster ślusarski	Kraków	
144		Figiel Ludwik	czeladnik „	„	
145		Gackiewicz Maryan	„ „	„	
146		Gorecki Andrzej	werkmistrz	„	
147		Jaśko Tomasz	czeladnik kotlarski	„	
148		Łazarski Jan	„ ślusarski	Dębniki	
149		Noga Henryk	„ „	Kraków	
150		Paciorkowski Roman	„ mechanicz.	„	
151		Południak Jan	„ ślusarski	Podgórze	
152		Pyzik Stanisław	„ mechanicz.	Kraków	
153		Romaniszyn Jan	maszynista	„	
154		Wenner Maryan	czeladnik elektrot.	„	
155		Witke Adolf	„ kowalski	„	
156		Zbożil Floryan	przodownik	„	
157		Kurs szycia gorsetów w Chorkówce	Dziewczęta z okolic Chorkówki w liczbie 32		
188					

WYKAZ UCZESTNIKÓW KURSÓW URZĄDZONYCH PRZEZ
WYDZIAŁ KRAJOWY, POD ZARZĄDEM MIEJSKIEGO MU-
ZEUM TECHNICZNO PRZEMYSŁOWEGO I KRAJOWEGO
INSTYTUTU POPIERANIA RĘKODZIEŁ I PRZEMYSŁU
W KRAKOWIE W R. 1912.

L. p.	Kurs	Nazwisko i imię	Zawód	Miejsce zamieszkania
1	Kurs bielizniarski niższy	Auster Rachela		
2		Bibelman Hendel		
3		Dubianka Marya		
4		Dybówna Julia		
5		Fröhlich Feiga		
6		Grünbaum Helena		
7		Holzerówna Franciszka		
8		Kudzia Józefa		
9		Lachowicz Krystyna		
10		Leizerowicz Stanisława		
11		Masłowska Helena		
12		Michalik Marya		
13		Staszczukówna Zofia		
14		Warchałowska Helena		
15		Wasolkowska Marya		
16		Zwolińska Karolina		
17	Kurs bielizniarski wyższy	Baranówna Stefania		Kraków
18		Bogucka Jarosława		„
19		Cycoń Kazimiera		„

L. p.	Kurs	Nazwisko i imię	Zawód	Miejsce zamieszkania
20	Kurs bieliźniarski wyższy	Eizikiewicz Izabella		Kraków
21		Fiałkowska Antonina		„
22		Kalicińska Jadwiga		Zakopane
23		Kantorek Emilia		Kraków
24		Kozłowska Rozalia		„
25		Kozówna Stefania		„
26		Kutszerówna Michalina		„
27		Leonowicz Antonina		Wilno
28		Marcinkowska Marya		Frysztak
29		Poznańska Agnieszka		Kopyczyńce
30		Śliwińska Anna		Kraków
31		Sołkówna Anna		Skawina
32		Steczowska Anna		Kraków
33		Trnkowa Zofia		„
34	Winiarska Wacława		„	
35	Kurs lakierniczy	Dubrawski Franciszek	czeladnik lakierniczy	Zbaraż
36		Franzblau Izrael	majster	„
37		Gans Naftali	„	„
38		Holewiński Stefan	czeladnik	„
39		Holzmann Eliaz	„	„
40		Hyziński Stefan	majster	„
41		Koziana Stanisław	czeladnik	„
42		Laszkiewicz Tadeusz	„	„
43		Mirecki Antoni	majster	„

L. P.	Kurs	Nazwisko i imię	Zawód	Miejsce zamieszkania
44	Kurs lakierniczy	Nabielec Władysław	czeladnik lakierniczy	Kraków
45		Puczek Antoni	„ „	Cieszyn
46		Sarganek Franciszek	„ „	Orłowa
47		Wohlmuth Ignacy	majster „	Kraków
48		Zadora Wiktor	czeladnik „	„
49		Zawilski Jan	„ „	„

ZESTAWIENIE FREKWENCYI KURSÓW.

Rok	Kursa Muzeum	Kursa Instytutu	Kursa Wydziału krajowego	Razem
1907	—	—	24	24
1908	—	66	16	82
1909	—	46	15	61
1910	—	54	15	69
1911	27	106	56	189
1912	74	114	49	237

Wzrost podań o przyjęcie na kursa w Krakowie spowodował zmniejszenie się liczby wniesionych podań na kursa wiedeńskie. Jest to objaw zupełnie naturalny, rękodzielnicy wolą bowiem uczęszczać na kursa w Krakowie, gdzie językiem wykładowym jest język polski, aniżeli na kursa wiedeńskie, gdzie wykłady odbywają się w języku niemieckim. Mimo licznych odezwoz ze strony Dyrekcyi, liczba podań na kursa wiedeńskie nie wzrasta, co jest ostatecznie połączone ze szkodą dla kraju, gdyż kredyty na te kursa przeznaczone używają rękodzielnicy innych krajów koronnych.

Liczba podań wniesionych przez tutejszą Dyrekcyę na wiedeńskie kursa wynosiła w roku 1912 zaledwie 16, z tych niepowołano dotąd 8. Wobec liczby 28 podań wniesionych w r. 1911 i 62 podań

w r. 1910, cyfra to bardzo niska. Zaznaczyć trzeba, że powołanie na kursa wiedeńskie następuje bardzo powoli, co jest także jedną z przyczyn, że rękodzielnicy nasi, nie chcąc czekać na przyjęcie dwa a nawet trzy lata, na kursa te nie podają się.

OGÓLNY WYKAZ PRELEAGENTÓW.		
Lp.	Nazwisko i imię	Zawód
1	Dr. Baranowski	burmistrz m. Jasła
2	Batko Stanisław	urzędnik koncept. Magistratu
3	Bieliński Stanisław	inżynier, Dyrektor elektrowni miej.
4	Czyżowski Roman	inżynier sekcji konserw. telefonów
5	Dobrzęcki Stanisław	c. k. mechanik
6	Dubeltowicz Henryk	inżynier elektrowni miejskiej
7	Freudensohn Leonard	„ — „ — „
8	Dr Goliński Stanisław	kraj. Instruktor ogrodnictwa
9	Gronuś Jan	werksmistrz
10	Hagendorfer	
11	Herz Wilhelm	inżynier elektrowni miejskiej
12	Hładik Bogusław	werksmistrz
13	Homolacs Karol	doradca w sprawach artystycznych Muzeum techn. przem.
14	Jaroszewski Wacław	werksmistrz warsztatu metal.
15	Jeździeński Franciszek	monter
16	Kochański Eugeniusz	rachmistrz magistratu
17	Krókowski Julian	Dyrektor szkoły wydz. męskiej

Lp.	Nazwisko i imię	Zawód
18	Król Piotr	inżynier
19	Kubalski Edward	radca magistratu
20	Kurzawiński Adam	
21	Dr. Leinkram Michał	wicesekretarz magistratu
22	Lenart Bonawentura	wermistrz introligatorni
23	Małkowski Witold	inżynier, architekt
24	Młodzianowski Kazimierz	artysta malarz
25	Ostrowski Witold	c. k. Instruktor Stow. przem.
26	Pawlusiak Józef	
27	Schapira Bernard	inżynier
28	Sebesta Emil	nauczyciel zawod. lakiern.
29	Dr. Sikorski Stanisław	fizyk miejski
30	Silbermann Leon	profesor c. k. Szkoły przem.
31	Straszewski Kazimierz	inżynier
32	Inż. Till Stanisław	Dyrektor Muzeum techn. przem.
33	Inż. Tor Eugeniusz	inżynier „ „ „
34	Inż. Jan Weber	„ „ „ „
35	Dr. Wydro Jan	sekretarz magistratu

ZAMKNIĘCIE RACHUNKOWE ZA ROK 1912 BUDŻETU
BUDŻETU KRAJOWEGO INSTYTUTU POPIERANIA RĘKO-

Dział	PRZYCHÓD	Prelimi- nowano	Wpłynęło		Ogółem
			Pojedynczo	Razem	
XII.	A) MIEJSKIE MUZEUM TECHNICZNO PRZEMYSŁOWE.				
5 a)	Subwencje Ministerstwa robót publ. i kraju	19.000.—	19.000.—		
b)	Bilety wstępu	500.—	30.—		
c)	Subwencja gminy miasta Krakowa	36.030.—	39.162·69		
				58.192·69	
		55.530.—	58.192·69		
XII.	B) KRAJOWY INSTYTUT POPIERANIA RĘKODZIEL I PRZEMYSŁU.				
6 a)	Subwencje Ministerstwa robót publicznych, kraju i Izby handlowej i przem. w Krakowie, zwyczajne	31.000.—	28.500.—		
b)	Subwencja Ministerstwa robót publicznych, nadzwyczajna	—	1.500.—		
c)	Subwencja Ministerstwa robót publicznych, zwrot za kursa	6.000.—	5.400.—		
d)	Subwencja krajowa, zwrot za kursa	3.000.—	1.550.—		
e)	Czynsz z realności ul. Smoleńsk 11	1.300.—	1.648·16		
f)	Różne dochody	500.—	1.198·16		
g)	Subwencja gminy miasta Krakowa	21.198.—	22.366·17		
				62.162·49	120.355·18
		62.998.—	62.162·49		120.355·18

INŻ. TILL
dyrektor Muzeum i Instytutu.

W Krakowie, 15 lutego 1913 r.

MIEJSKIE MUZEUM TECHNICZNO PRZEMYSŁOWE,
DZIEL I PRZEMYSŁU W KRAKOWIE.

Dział	ROZCHÓD	Prelimi- nowano	Wydatkowano		Ogółem
			Pojedynczo	Razem	
XII.	A) MIEJSKIE MUZEUM TECHNICZNO PRZEMYSŁOWE.				
12 a)	Dyrektor (dodatek wyrównujący rangę VII)	1.384.—	1.384.—		
b)	Pomoc w sprawach artystycznych i muzealnych	3.600.—	3.600.—		
c)	Bibliotekarz i pomocnik	4.500.—	4.150·40		
d)	Pomocnicy biurowi	1.200.—	1.207·35		
e)	Wózny (1180, 420, umund. 38, pom. 438)	2.076.—	1.714.—		
f)	Czyszczenie gmachu	800.—	372·82		
g)	Lokal i naprawy	1.250.—	2.714·20		
h)	Wartość czynszowa budynku	13.000.—	13.000.—		
i)	Opał mieszkania dyrektora i służby	2.000.—	2.000.—		
k)	Oświetlenie Instytucji, mieszkania dyr. i służby	600.—	695·42		
l)	Opłata za telefony	500.—	391·62		
m)	Ubezpieczenie zbiorów	720.—	602·64		
n)	Biblioteka, okazy, konkursy, podróże	12.000.—	14.598·64		
o)	Kursa muzealne	8.000.—	8.799·16		
p)	Na wydawnictwo miesięcznika dla spraw ręko- dzielniczych	3.900.—	2.962·44	58.192·69	
		55.530.—	58.192·69		
XII.	B) KRAJOWY INSTYTUT POPIERANIA RĘKODZIEL I PRZEMYSŁU.				
13 a)	Dyrektor, pobory rangi VIII	4.704.—	4.704.—		
b)	I. Inżynier, IX ranga	3.760.—	3.714·66		
c)	II. Inżynier, X ranga	2.968.—	2.857.—		
d)	Sekretarz biura	2.968.—	2.968.—		
e)	Pomoc biurowa manipulacyjna	3.700.—	3.811·10		
f)	Wózny (830, 360, 3-letnie 280, umund. 96)	1.566.—	1.564.—		
g)	Werkmistrz metalowy	2.920.—	2.802·11		
h)	Maszynista kaloryferów	1.620.—	—		
i)	Stróż budynku ul. Smoleńsk 11	990.—	90.—		
k)	2 pomocników woznego po 876	1.752.—	1.752.—		
l)	Na robotników introligatorni i hali maszynowej	2.200.—	1.745·02		
m)	Lokal i naprawy	1.250.—	2.908·17		
n)	Wartość czynszowa budynku nowego gmachu	13.000.—	13.000.—		
o)	Opał	1.000.—	715·72		
p)	Czyszczenie gmachu	1.000.—	230·06		
r)	Różne, światło, sprzęty, szafy, naprawy	2.300.—	2.155·14		
s)	Portorya, transport, potrzeby kancelaryjne	1.500.—	2.879·40		
t)	Kursa majsterskie i wędrowne	9.500.—	9.396·62		
u)	Pomoc dla stow. fachowych i propag. assoc.	1.200.—	1.310·02		
w)	Podróże urzędników	2.000.—	2.683·69		
z)	Konserwacja gmachu	500.—	671·20		
x)	Ubezpieczenie uczestników kursu	600.—	204·58	62.162·49	120.355·18
		62.998.—	62.162·49		120.355·18

KRZYŻANOWSKI
dyrektor miejskiej Izby obrachunkowej.

SUBWENCYE INNE W ROKU 1912.

SUBWENCYE RAD MIEJSKICH:

1. Nowy Sącz	K 300.—
2. Nowy Targ	„ 10.—
3. Oświęcim	„ 10.—
4. Ropczyce	„ 10.—

SUBWENCYE RAD POWIATOWYCH:

5. Bochnia	„ 20.—
6. Nowy Sącz	„ 10.—
7. Pilzno	„ 20.—
8. Wadowice	„ 20.—
9. Tarnobrzeg	„ 10.—

SUBWENCYE STOWARZYSZEŃ PRZEM.:

10. Stow. przem. instalatorów. Kraków	„ 100.—
11. „ „ rękodzielników, grupa I. Myślenice	„ 20.—
12. „ „ blacharzy. Kraków	„ 200.—
13. „ „ Cech wielki. Nowy Sącz	„ 40.—
14. „ „ rękodz. i przem. Radomyśl nad Sanem	„ 10.—
15. „ „ rękodzielników. Ciężkowice	„ 10.—
16. „ „ rękodzielników, grupa III. Tarnobrzeg	„ 20.—
17. „ „ zjednoczonych rękodzielników. Wojnicz	„ 20.—
18. „ „ pokostników i lakierników. Kraków	„ 25.—
19. „ „ szklarzy. Kraków	„ 25.—
20. „ „ rzeźników i masarzy. Nowy Sącz	„ 20.—
21. „ „ przemysłowców i rękodzielników. Nowy Targ	„ 50.—
22. „ „ szewców, garbarzy i rymarzy. Tuchów	„ 20.—
23. „ „ introligatorów i pudełkarzy. Kraków	„ 25.—
24. Towarzystwo Wzajemnych Ubezpieczeń w Krakowie	„ 200.—
Razem	K 1195.—
% poczt. K. O.	„ 3·16
Łącznie	K 1198·16

które oddano do Kasy gminnej miasta Krakowa.

WYKAZ SUBWENCYI NA KURSA URZĄDZONE W ROKU 1912 W MIEJSKIEM MUZEUM TECHNICZNO PRZEMYSŁOWEM I KRAJOWYM INSTYTUCIE POPIERANIA RĘKODZIEŁ I PRZEMYSŁU.

Kurs	Koszt urzędzenia bez administracyi	Rząd		Kraj		Gmina	
		Subwencya	%	Subwencya	%	Subwencya	%
1. Ręcznego i maszyn. złocenia .	1.369.—	450.—	32·87	200.—	14·60	719.—	52·53
2. Całodzienny zakład. ogrodów .	457·53	} 250.—	33·22	150.—	19·94	352·55	46·84
3. Wieczorny zakładania ogrodów	295·02						
4. Bajcowania, farb., politurowania i trawienia drzewa, Lwów .	1.505·50	400.—	30·64	200.—	15·32	705·50	54·04
5. Szycia gorsetów lud. w Chorkówce	1.296.—	430.—	33·18	300.—	23·15	566.—	43·67
6. Buchalteryi w Jasle	830·32	100.—	12·04	150.—	18·07	580·32	69·89
7. Elektrotechn. prądu słabego .	2.098.—	700.—	33·36	350.—	16·68	1.048.—	49·96
8. " " silnego .	3.911.—	1.100.—	28·12	400.—	10·22	2.411.—	61·66
9. Informacyjny dla funkcyjonyusy Stow. przem.	1.354·13	300.—	22·15	233.—	17·20	821·13	60·65
10. Intriligatorski wyklejek . . .	722·75	240.—	33·20	150.—	20·75	332·75	46·05
11. Dzienny samorodnego spajania metali	1.049·62	340.—	32·39	200.—	19·05	509·62	48·56
12. Wieczorny	360.—	120.—	33·33	100.—	27·77	140.—	38·90
		Rząd okrągło	29 ¹ / ₂ %	Kraj okrągło	18 ¹ / ₂ %	Gmina okrągło	52 ⁰ / ₁₀

ZAKOŃCZENIE. Z podanych tutaj na końcu tabeli porównawczych kredytów Muzeum i Instytutu tudzież subwencji wynika, że czynniki krajowe a przede wszystkim Wydział krajowy i Ministerstwo robót publicznych udzielają stosunkowo jeszcze nieproporcjonalnie niskich subwencji, wobec czego ciężar przypadający na gminę jest bardzo wielki.

Gdy się zważy, że akcja popierania przemysłu tak ze strony Muzeum jak i Instytutu rozciąga się na całą zachodnią Galicyę, a co do Muzeum nawet poza granice na zachodzie, byłoby rzeczą zupełnie naturalną podwyższenie subwencji ze strony czynników publicznych, by ulżyć gminie działającej w interesie dobra całego kraju a nie tylko miasta.

Jeszcze raz na zakończenie musi się podnieść ze szczególnym naciskiem znaczną ofiarność gminy na rzecz popierania rękodziela i drobnego przemysłu poza granicami miasta, która to ofiarność powinna spowodować odnośnie czynniki do znacznie większego subwencyonowania Instytucyi.

W Krakowie, w październiku 1913.

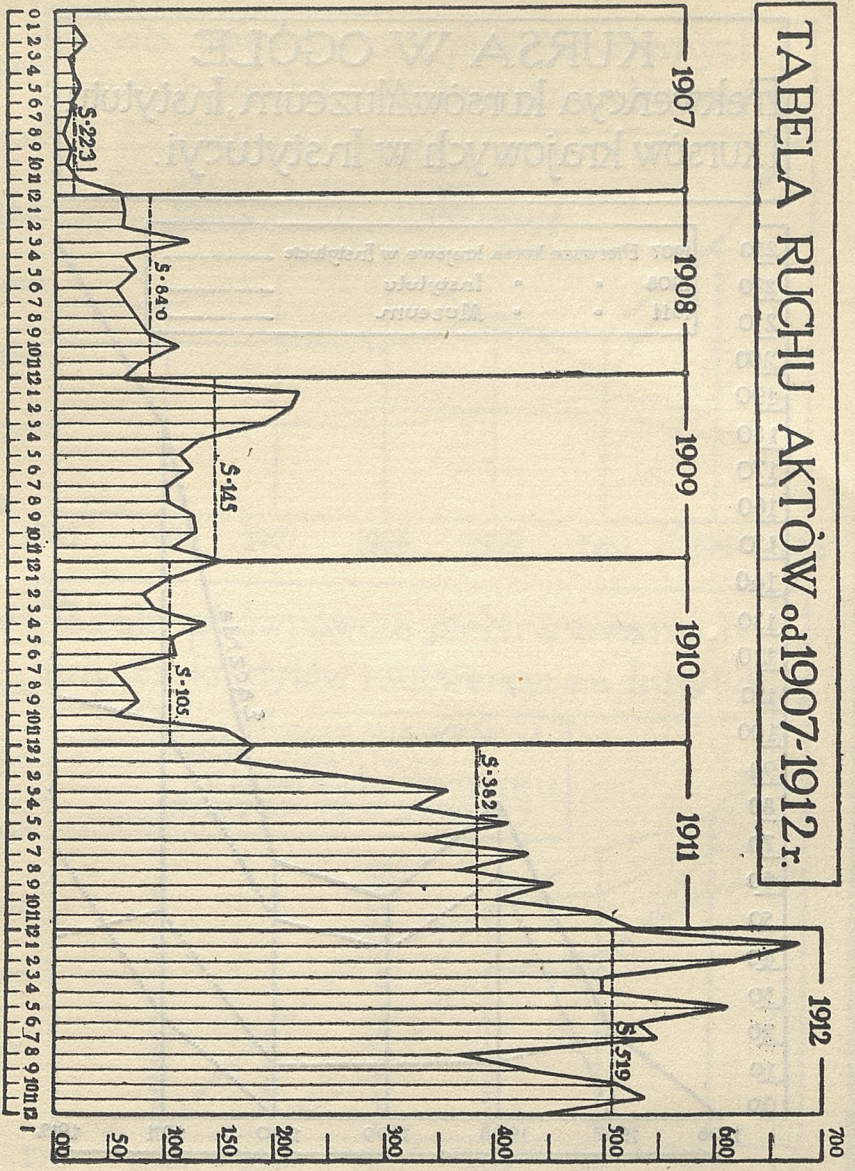
DYREKCJA.

18. Muzeum	300
Instytut	1000
11. Dzienny szkolny obrotowy	100
10. Instytut	100
9. Muzeum	100
8. Instytut	100
7. Muzeum	100
6. Instytut	100
5. Muzeum	100
4. Instytut	100
3. Muzeum	100
2. Instytut	100
1. Muzeum	100
Kłosa	
Dyrekcja	

WYJAŚNIENIE ZNAKÓW:

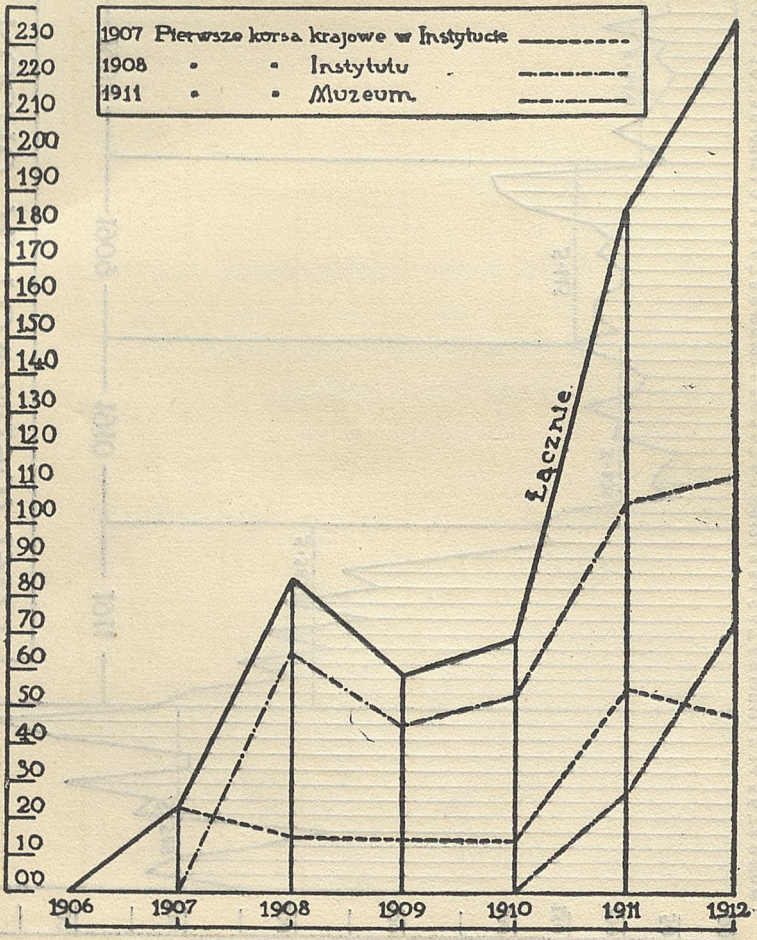
- Ⓜ = Wojskowy medal jubileuszowy 1898.
- © = Cywilny medal jubileuszowy 1898.
- ⓂC = Cywilny krzyż jubileuszowy 1908.
- Ⓜ = Srebrny krzyż zasługi.

TABELA RUCHU AKTÓW od 1907-1912 r.

KURSA W OGÓLE

Frekwencja kursów Muzeum, Instytutu i kursów krajowych w Instytucji.

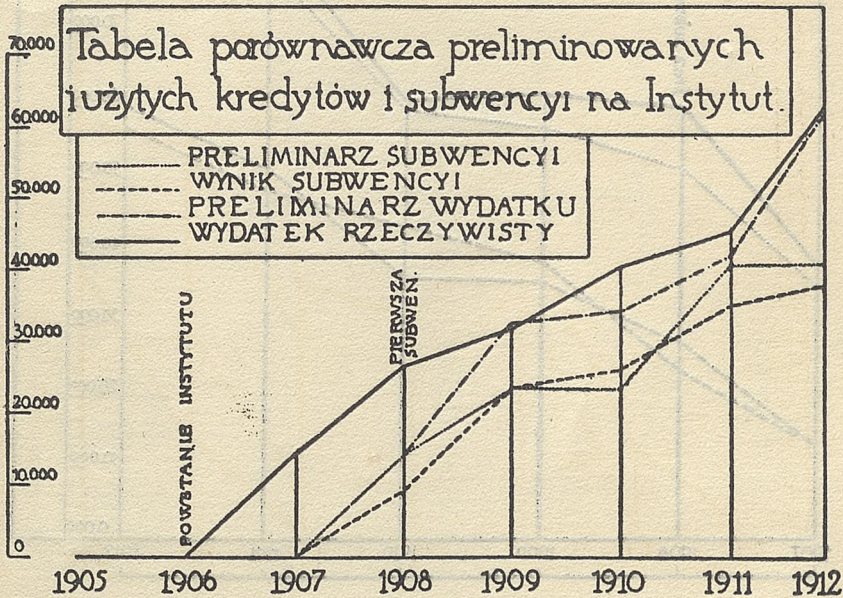
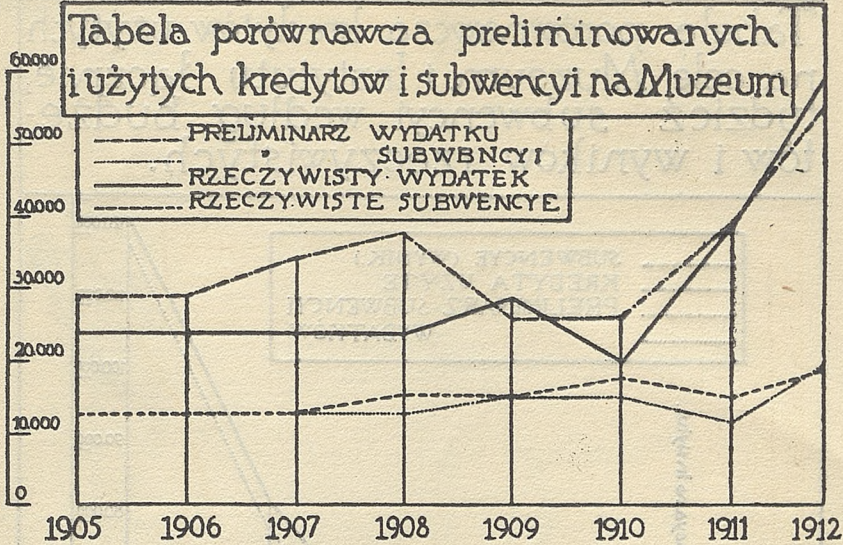
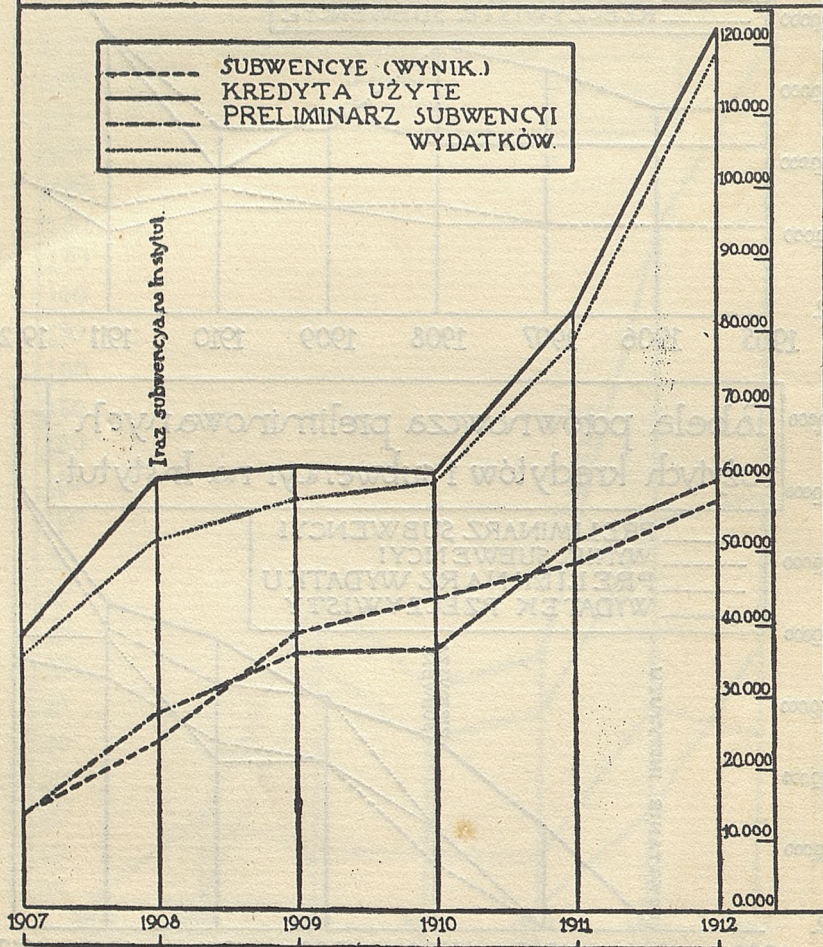

Tabela porównawcza kredytów użytych na cele Muzeum i Instytutu łącznie, tudzież subwencji według budżetów i wyników rzeczywistych.

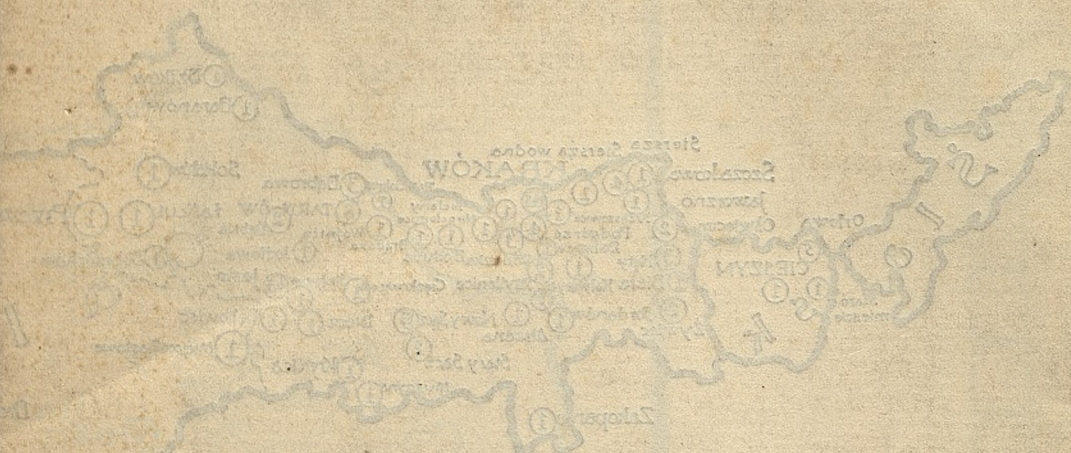

① Jeden uczestnik z Wiednia.

Przegląd miejscowości z których pochodzą uczestnicy kursów Muzeum i Instytutu w roku 1911 i 1912 tym.

Cyfra w kółku oznacza ilość uczestników z danej miejscowości.

----- granice Izb handlowych.

① Jedyn uczestnik z Wiednia

Przebieg miejscowości z których pochodził nasz
kursowy Muzeum i Instytutu w roku 1911 i 1912
Cyfry w kółku oznaczają ilość uczestników z dan
miejscowości.
--- granice lub parafialnych